II

(Πράξεις για την ισχύ των οποίων δεν απαιτείται δημοσίευση)

ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 25ης Μαρτίου 1992

σχετικά με τη διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 85 της συνθήκης ΕΟΚ

(IV/30.717 — A — Eurochèque : συμφωνία του Ελσίνκι

(Το κείμενο στη γαλλική γλώσσα είναι το μόνο αυθεντικό)

(92/212/ΕΟΚ)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας,

τον κανονισμό αριθ. 17 του Συμβουλίου της 6ης Φεβρουαρίου 1962, πρώτο κανονισμό εφαρμογής των άρθρων 85 και 86 της συνθήκης [1], όπως τροποποιήθηκε τελευταία από την πράξη προσχώρησης της Ισπανίας και της Πορτογαλίας, και ιδίως το άρθρο 4 παράγραφος 1 και το άρθρο 15 παράγραφος 2 του εν λόγω κανονισμού,

την κοινοποίηση εκ μέρους του ομίλου τραπεζικών καρτών «CB» της 16ης Ιουλίου 1990 σύμφωνα με το άρθρο 4 του κανονισμού αριθ. 17, η οποία αφορούσε συμφωνία συναφθείσα στο Ελσίνκι στις 19 και 20 Μαΐου 1983 μεταξύ της assemblée Eurochèque και των γαλλικών χρηματοπιστωτικών οργανισμών για τους όρους αποδοχής των ξένων ευρωεπιταγών από τις εμπορικές επιχειρήσεις στη Γαλλία,

την απόφαση της Επιτροπής της 19ης Ιουλίου 1990 για έναρξη της διαδικασίας στην υπόθεση αυτή,

Αφού έδωσε στις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις την ευκαιρία να γνωστοποιήσουν την άποψή τους για το θέμα των αιτιάσεων που έχουν ληφθεί υπόψη από την Επιτροπή σύμφωνα με το άρθρο 19 παράγραφος 1 του κανονισμού αριθ. 17 και τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 99/63/ΕΟΚ της Επιτροπής της 25ης Ιουλίου 1963 περί των ακροάσεων που προβλέπονται στο άρθρο 1 και 2 του κανονισμού αριθ. 17 του Συμβουλίου [2],

Μετά από διαβούλευση με τη συμβουλευτική επιτροπή σε θέματα συμφωνιών μεταξύ επιχειρήσεων και δεσποζουσών θέσεων,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

I. ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

(1) Η παρούσα απόφαση αφορά συμφωνία με την ονομασία «συμφωνία μεταξύ των γαλλικών οργανισμών και της συνέλευσης (assemblée) Eurochèque για την αποδοχή, εκ μέρους των εμπόρων στη Γαλλία, των ευρωεπιταγών που εκδόθηκαν έναντι λογαριασμών τηρούμενων σε ξένους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς σύμφωνα με τις θεσπισθείσες αρχές κατά τη συνεδρίαση της συνέλευσης Eurochèque που έγινε στο Ελσίνκι στις 19 και 20 Μαΐου 1983». Η συμφωνία αυτή, που ενσωματώθηκε στο κεφάλαιο Ε του εγχειριδίου Eurochèque, ίσχυσε για χρονικό διάστημα επτάμισι περίπου ετών, από την 1η Δεκεμβρίου 1983, ημερομηνία θέσης της σε ισχύ, μέχρι τις 27 Μαΐου 1991, ημερομηνία κατά την οποία ο όμιλος τραπεζικών καρτών «CB», που εκπροσωπεί τους γαλλικούς χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς στο πλαίσιο του συστήματος Eurochèque, απηύθυνε σε όλα τα μέλη του ενημερωτική εγκύκλιο, σύμφωνα με την οποία η γενική συνέλευση Eurochèque, κατά τη συνεδρίασή της στις 9 και 10 Μαΐου 1991, περάτωσε τη συμφωνία αυτή.

A. **Τα ενδιαφερόμενα μέρη**

1. *Ο όμιλος τραπεζικών καρτών «CB»*

(2) Με το πρωτόκολλο συμφωνίας που υπογράφηκε στις 31 Ιουλίου 1984 μεταξύ των ένδεκα μεγαλύτερων χρηματοπιστωτικών οργανισμών θεσπίστηκε η αρχή της διαλειτουργικότητας μεταξύ των τριών υφιστάμε-

[1] ΕΕ αριθ. 13 της 21. 2. 1962, σ. 204/62.
[2] ΕΕ αριθ. 127 της 20. 8. 1963, σ. 2268/63.

νων δικτύων καρτών στη Γαλλία, δηλαδή του δικτύου της Carte bleue, του δικτύου της Crédit agricole και εκείνου της Crédit mutuel. Η εν λόγω αρχή έλαβε συγκεκριμένη μορφή με τη δημιουργία, την 1η Δεκεμβρίου 1984, ενός ομίλου οικονομικού σκοπού, του ομίλου τραπεζικών καρτών «CB» (εφεξής «όμιλος»). Σήμερα (1), 500 000 περίπου γάλλοι έμποροι έχουν προσχωρήσει στο σύστημα πληρωμής μέσω κάρτας του ομίλου και δέχονται την κάρτα «CB»· ο αριθμός των κατόχων καρτών CB ανερχόταν, στις 31 Δεκεμβρίου 1990, σε 19,5 εκατομμύρια, εκ των οποίων τα 7,9 εκατομμύρια χρησιμοποιούνται αποκλειστικά στη Γαλλία, ενώ τα 11,6 εκατομμύρια χρησιμοποιούνται και σε διεθνές επίπεδο (8 εκατομμύρια κάρτες Visa και 3,6 εκατομμύρια κάρτες Eurocard). Το 1983, έτος υπογραφής της συμφωνίας του Ελσίνκι, ο αριθμός των εμπόρων που δεχόταν την Carte bleue ανερχόταν σε 217 000 (2).

(3) Ο όμιλος περιλαμβάνει όλους τους μεγάλους χρηματοπιστωτικούς και τραπεζικούς οργανισμούς της Γαλλίας, δηλαδή, στα τέλη του 1988 (3):

— τις συμβεβλημένες τράπεζες: περισσότερα από 260 ιδρύματα που συμμετέχουν στην Γαλλική Ένωση Τραπεζών,

— την Crédit agricole: 91 ταμιευτήρια στην περιφέρεια,

— τις Banques populaires: 31 τράπεζες στην περιφέρεια,

— τα Caisses d' épargne écureuil: περίπου 300 ιδρύματα σε τοπικό επίπεδο,

— το Ταχυδρομείο (ταχυδρομικές επιταγές),

— την Crédit mutuel: 20 περιφερειακές ομοσπονδίες,

— τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα.

(4) Από τη δημιουργία του, ο όμιλος εκτελεί, για τη Γαλλία, χρέη εθνικής κοινότητας Eurochèque, αντικαθιστώντας τη Γαλλική Ένωση Τραπεζών (εφεξής ΓΕΤ). Αυτό υπενθύμισε ο όμιλος στην κοινοποίησή του της 16ης Ιουλίου 1990: «ο όμιλος τραπεζικών καρτών "CB" (ο "όμιλος"), κατά τη δημιουργία του, το 1984, ανέλαβε για λογαριασμό του τις συμφνίες που συνάφθηκαν στο πλαίσιο της Eurochèque. Έκτοτε, ο όμιλος φροντίζει για την ορθή εφαρμογή των συμφωνιών αυτών εκ μέρους των μελών του και των συμβεβλημένων εμπόρων στο δίκτυο CB.»

2. *Eurochèque International sc*

(5) Η οργάνωση Eurochèque δημιουργήθηκε το 1986 με ιδιωτική πρωτοβουλία ευρωπαϊκών χρηματοπιστωτικών οργανισμών, με στόχο την κάλυψη των αναγκών για διεθνή συστήματα πληρωμών, οι οποίες προέκυψαν από την αύξηση του τουρισμού και των μετακινήσεων για επιχειρηματικούς και εργασιακούς λόγους στο εσωτερικό της Ευρώπης, θέτοντας στη διάθεση των χρήστων μέσα πληρωμής χρησιμοποιήσιμα τόσο στις χώρες καταγωγής τους όσο και σε άλλες χώρες.

(6) Το σύστημα Eurochèque είναι ανοιχτό σε όλα τα ευρωπαϊκά πιστωτικά ιδρύματα. Βασίζεται σε δύο μέσα: την ευρωεπιταγή και την κάρτα Eurochèque (4). Η τράπεζα χορήγησης των ευρωεπιταγών εγγυάται, σε οποιαδήποτε τράπεζα πληρωμής και μέχρι ενός καθορισμένου ανώτατου ποσού, την εξόφληση ευρωεπιταγής που εκδόθηκε με την επίδειξη της αντίστοιχης κάρτας.

(7) Η Eurochèque International ήταν αρχικά ένωση χωρίς νομική προσωπικότητα. Στις 3 Φεβρουαρίου 1988, η Eurochèque International έλαβε τη μορφή συνεταιρισμού αόριστης διάρκειας, υπαγόμενου στο βελγικό δίκαιο, του οποίου η έδρα βρίσκεται στις Βρυξέλλες, ενώ το κεφάλαιο, ύψους 1 800 000 φράγκων Βελγίου, διαιρείται σε 18 εταιρικά μερίδια των 100 000 φράγκων Βελγίου, τα οποία έχουν αναληφθεί από:

— την Ένωση των Σουηδικών Τραπεζών,

— την Associazione Bancaria Italiana,

— τον όμιλο τραπεζικών καρτών «CB» (Γαλλία),

— την ένωση Comunidade Portuguesa eurochèque,

— την Τράπεζα Κύπρου,

— το Caisse d'épargne de l'état του Μεγάλου Δουκάτου του Λουξεμβούργου,

— την εταιρεία Agrupació Andorrana Eurochèque,

— την εταιρεία PBS-Pengeinstitutternes BetalingsSystemer (Δανία),

— την εταιρεία APACS (Μεγάλη Βρετανία),

— την εταιρεία TELEKURS (Ελβετία),

— την εταιρεία Suomen Pankkiyhdistys (Φινλανδία),

— την Ένωση των Νορβηγικών Τραπεζών,

— το ίδρυμα Stichting bevordering chequeverkeer (Κάτω Χώρες),

— την εταιρεία Irish Clearing House,

— την εταιρεία Jugobanka United Bank (Γιουγκοσλαβία),

— την Ένωση των Αυτριακών Τραπεζών και Τραπεζιτών,

— Eurochèque Belgique SC,

— την εταιρεία GZS-Gesellschaft für Zahlungssysteme GmbH (Γερμανία).

(1) Πηγή: CB Actualité αριθ. 14 — Ιούνιος 1991, σ. 16.
(2) Πηγή: Έκθεση της Γαλλικής Ένωσης Τραπεζών για το 1985, παράρτημα V, σ. 60.
(3) Πηγή: Φυλλάδιο «Κοινό σύστημα στην υπηρεσία του καθενός», όμιλος τραπεζικών καρτών «CB», Δεκέμβριος 1998.

(4) Κατά την έννοια της παρούσας απόφασης, η κάρτα Eurochèque αποτελεί «εγγυητική κάρτα», και όχι κάρτα ηλεκτρονικής πληρωμής, όπως αυτή ορίζεται από την Επιτροπή στη σύσταση 87/598/ΕΟΚ σχετικά με τον ευρωπαϊκό κώδικα καλής συμπεριφοράς (ΕΕ αριθ. L 365 της 24. 12. 1987, σ. 72) και στη σύσταση 88/590/ΕΟΚ για τα συστήματα πληρωμής και ιδιαίτερα τις σχέσεις μεταξύ κατόχων και εκδοτών καρτών (ΕΕ αριθ. L 317 της 24. 11. 1988, σ. 55).

Β. Οι σχετικές αγορές

(8) Η αγορά είναι αυτή των ευρωεπιταγών που εκδίδονται στο εξωτερικό, και ειδικότερα η αγορά των ευρωεπιταγών που εκδίδονται σε γαλλικά φράγκα υπέρ των 500 000 γάλλων εμπόρων μελών του συστήματος πληρωμής με την κάρτα του ομίλου από κατόχους καρτών Eurochèque που δεν έχουν εκδοθεί από τράπεζες εγκατεστημένες στη Γαλλία και, σε ένα δεύτερο επίπεδο, η αγορά που περιλαμβάνει το σύνολο των διεθνών μέσων πληρωμής προς τους γάλλους εμπόρους.

1. *Οι δυνητικοί εκδότες ξένων ευρωεπιταγών στη Γαλλία*

(9) Το 1988 (1), 8 000 τράπεζες από 21 χώρες (εκ των οποίων όλα τα κράτη μέλη εκτός της Ελλάδας και της Ιταλίας) εξέδιδαν ομοιόμορφες ευρωεπιταγές, οι οποίες γίνονταν αποδεκτές από όλες σχεδόν τις τράπεζες στα 220 000 υποκαταστήματα 40 χωρών (στην Ευρώπη και στις περισσότερες χώρες της μεσογειακής λεκάνης). Το 1988 εκδόθηκαν 44,4 εκατομμύρια κάρτες, εκ των οποίων 34,5 εκατομμύρια ομοιόμορφες κάρτες και 9,9 εκατομμύρια μη ομοιόμορφες. Περισσότεροι από 5 εκατομμύρια έμποροι από 30 χώρες δέχονται τις ευρωεπιταγές. Το 1988 εκδόθηκαν στο εξωτερικό, σε τοπικό νόμισμα, 50 εκατομμύρια ευρωεπιταγές συνολικού ποσού 6,7 δισεκατομμυρίων Ecu, δηλαδή κατά μέσο όρο 134 Ecu ανά εκδοθείσα ευρωεπιταγή.

(10) Από τα 37,1 και πλέον εκατομμύρια ομοιόμορφων καρτών Eurochèque που εκδόθηκαν το 1989 (2), περισσότερες από 33 εκατομμύρια εκδόθηκαν στα κράτη μέλη της ΕΟΚ:

— Βέλγιο:	3 210 000,
— Δανία:	217 185,
— Γερμανία:	23 300 000,
— Ελλάδα:	—,
— Ισπανία:	10 000,
— Γαλλία:	98 657,
— Ιρλανδία:	99 289,
— Ιταλία:	600 000,
— Λουξεμβούργο:	147 400,
— Κάτω Χώρες:	3 405 939,
— Πορτογαλία:	130 038,
— Ηνωμένο Βασίλειο	1 820 563.

(1) Πηγή: Eurochèque News αριθ. 14, Μάρτιος 1989.
(2) Πηγή: Φυλλάδιο Eurochèque 1989-1990.

Εκτός Κοινότητας, κάρτες Eurochèque εκδίδουν κυρίως η Αυστρία (2 320 000 κάρτες) και η Ελβετία (1 676 059 κάρτες).

(11) Όλοι οι κάτοχοι καρτών Eurochèque που διαθέτουν λογαριασμό σε τράπεζα μη εγκατεστημένη στη Γαλλία έχουν τη δυνατότητα να εκδώσουν ευρωεπιταγές στη Γαλλία και να τις παρουσιάσουν τόσο στις τράπεζες όσο και στις εμπορικές επιχειρήσεις. Μόνο η τελευταία αυτή περίπτωση εξετάζεται στο πλαίσιο της παρούσας απόφασης. Έτσι, το 1989, 37 εκατομμύρια ξένοι κάτοχοι καρτών Eurochèque μπορούσαν να εκδώσουν ευρωεπιταγές στη Γαλλία, εκ των οποίων περίπου 33 εκατομμύρια ήταν υπήκοοι άλλων κρατών μελών.

(12) Για τη σύγκριση, σημειώνεται ότι ο αριθμός γάλλων κατόχων καρτών Eurochèque και εκείνος των καρτών CB εξελίχθηκε, κατά την περίοδο 1984 έως 1990 (3), ως εξής:

Έτος	Κάρτες Eurochèque	Τραπεζικές κάρτες «CB»
1984	80 000	13 300 000 (1)
1985	271 800	14 000 000
1986	147 296	14 800 000
1987	137 000	16 300 000
1988	150 000	17 300 000
1989	98 657	18 700 000
1990	86 426	19 500 000

(1) Σύνολο των καρτών που εκδόθηκαν από τον όμιλο Carte bleue, την Crédit mutuel και την Crédit agricole.

(13) Εκτός των καρτών Eurochèque, ο αριθμός των κατόχων των κυριότερων διεθνών καρτών πληρωμής στην ΕΟΚ (πιστωτικών ή χρεωστικών) (4), είχε ως εξής στο τέλος του 1988 (5):

(3) Πηγή:
— για την περίοδο 1984 έως 1989 (εκτός από τον αριθμό των καρτών Eurochèque για το 1989): όμιλος τραπεζικών καρτών, ακρόαση της 28ης Νοεμβρίου 1990.
— για το 1990: κάρτες Eurochèque: απάντηση του ομίλου «CB» της 12ης Ιουλίου 1991 στη συμπληρωματική κοινοποίηση αιτιάσεων της 19ης Ιουνίου 1991.

(4) Για την έννοια της κάρτας πληρωμής, βλέπε τις συστάσεις 87/598/ΕΟΚ και 88/590/ΕΟΚ.

(5) Πηγή: Μελέτη του BEUC (Ευρωπαϊκό Γραφείο των Ενώσεων Καταναλωτών) για τις πιστωτικές κάρτες, Αύγουστος 1989, την εκπόνηση της οποίας παρήγγειλε η Επιτροπή. Δεν υπάρχουν διαθέσιμα δεδομένα για την Ελλάδα, την Ιταλία, το Λουξεμβούργο και την Πορτογαλία.

Κάρτες	Βέλγιο	Δανία	Γερμανία	Ισπανία	Γαλλία	Ιρλανδία	Κάτω Χώρες	Ηνωμένο Βασίλειο
Eurocard/Access	192 400	130 000	850 000		1 500 000	190 000	180 000	12 200 000
Visa	160 000		220 000	6 000 000	6 000 000	280 000	65 000	15 400 000
American Express	130 000		600 000	230 000	360 000	30 000	155 000	1 000 000
Diners Club	115 000	85 000	320 000	110 000	142 000	14 000	80 000	300 000
Σύνολο	597 400	215 000	1 990 000	6 340 000	8 002 000	514 000	480 000	28 900 000

Οι αριθμοί αυτοί φανερώνουν ότι ο ανταγωνισμός μεταξύ των πληρωμών μέσω ευρωεπιταγών και των πληρωμών μέσω πιστωτικών ή χρεωστικών καρτών είναι εκ των πραγμάτων περιορισμένος: η κατάσταση διαφέρει από το ένα κράτος μέλος στο άλλο, διότι σημαντικός αριθμός χρήστων ευρωεπιταγών δεν διαθέτουν πιστωτικές ή χρεωστικές κάρτες και αντιστρόφως. Ιδιαίτερα για τους υπηκόους άλλων κρατών μελών που ταξιδεύουν στη Γαλλία, είναι σαφές ότι η μεγάλη πλειοψηφία των γερμανών διαθέτουν μόνο ευρωεπιταγές (23 εκατομμύρια κάτοχοι ευρωεπιταγών έναντι 2 εκατομμυρίων κατόχων πιστωτικών ή χρεωστικών καρτών). Σε μικρότερη κλίμακα, αλλά ακόμη σε μεγάλο βαθμό, το ίδιο συμβαίνει για τους ολλανδούς (3,4 εκατομμύρια κάτοχοι ευρωεπιταγών έναντι 0,5 εκατομμυρίου κατόχων πιστωτικών ή χρεωστικών καρτών) και για τους βέλγους (3,2 εκατομμύρια έναντι 0,6 εκατομμυρίων). Αντιθέτως, οι βρετανοί κατέχουν περισσότερες πιστωτικές ή χρεωστικές κάρτες (29 εκατομμύρια) από ευρωεπιταγές (1,8 εκατομμύρια), όπως και οι ισπανοί (6,3 εκατομμύρια έναντι 10 000) και, σ' ένα μικρότερο βαθμό, οι Ιρλανδοί (0,5 εκατομμύριο έναντι 0,1 εκατομμύριο).

2. *Οι εκδοθείσες στη Γαλλία ξένες ευρωεπιταγές*

(14) Όπως προκύπτει από τους δύο πίνακες που ακολουθούν [1], η Γαλλία κατατάσσεται στην πρώτη θέση των χωρών αποδοχής ευρωεπιταγών. Το 1989 στη Γαλλία εκδόθηκαν συνολικά 6 430 832 ξένες ευρωεπιταγές, δηλαδή 15 % του συνόλου των ευρωεπιταγών που εκδόθηκαν στο εξωτερικό κατά τη διάρκεια του εν λόγω έτους. Η έκδοση ευρωεπιταγών στη Γαλλία πραγματοποιείται σε ποσοστό μεγαλύτερο του 85 % από κατοίκους άλλων κρατών μελών, ουσιαστικά γερμανούς (36 % του συνόλου των εκδοθεισών στη Γαλλία ευρωεπιταγών), βέλγους (17 %), ολλανδούς (15 %) και βρετανούς (15 %).

[1] Πηγή: Επιστολή της 18ης Μαΐου 1990 της Eurochèque International στην Επιτροπή.

Αριθμός ομοιόμορφων διεθνών ευρωεπιταγών που εκδόθηκαν στο εσωτερικό της Κοινότητας κατά το 1989

Εκδόθηκαν στο	Εκδόθηκαν από												Σύνολο
	Βέλγιο	Δανία	Γερμανία	Ελλάδα	Ισπανία	Γαλλία	Ιρλανδία	Ιταλία	Λουξεμβούργο	Κάτω Χώρες	Πορτογαλία	Ηνωμένο Βασίλειο	
Βέλγιο	—	6 844	342 542	—	—	66 041	5 844	118	242 072	963 084	3 167	101 202	1 730 914
Δανία	11 821	—	472 424	—	—	422	1 164	112	2 660	45 052	543	23 565	557 763
Γερμανία	406 529	131 609	—	—	—	176 259	16 112	1 829	162 600	2 697 668	4 600	415 710	4 012 916
Ελλάδα	86 854	65 349	1 088 046	—	—	2 601	6 597	772	6 379	229 335	792	191 736	1 678 461
Ισπανία	456 092	94 915	3 127 468	—	—	20 832	39 439	1 357	24 735	531 149	30 092	855 136	5 181 215
Γαλλία	1 093 671	92 532	2 307 098	—	—	—	42 841	1 738	98 776	986 643	12 533	981 453	5 617 285
Ιρλανδία	9 978	1 701	94 392	—	—	568	—	125	1 625	18 337	192	131 905	258 823
Ιταλία	227 898	70 646	2 799 560	—	—	32 532	13 716	—	33 005	231 013	5 773	257 898	3 672 041
Λουξεμβούργο	262 345	3 020	91 677	—	—	61 900	549	18	—	109 346	316	8 501	537 672
Κάτω Χώρες	418 172	14 071	1 244 498	—	—	1 715	7 131	357	13 076	—	2 527	151 166	1 852 713
Πορτογαλία	55 315	19 249	267 377	—	—	5 738	12 438	167	9 986	103 457	—	166 099	639 826
Ηνωμένο Βασίλειο	139 679	37 672	897 604	—	—	5 641	168 789	736	11 086	291 946	12 070	—	1 565 223
Σύνολο	3 168 354	537 608	12 732 686	—	—	374 249	314 620	7 329	606 000	6 207 030	72 605	3 284 371	27 304 852

Κατάταξη των δέκα πρώτων χωρών, ΕΟΚ και εκτός ΕΟΚ, αποδοχής και έκδοσης ξένων ευρωεπιταγών κατά το 1989

(Συνολικός αριθμός ξένων ευρωεπιταγών που εκδόθηκαν το 1989: 42 140 887)

Σειρά	Χώρες αποδοχής				Χώρες έκδοσης			
	Χώρα	Αριθμός ευρωεπιταγών	%	% Σωρευτικό	Χώρα	Αριθμός ευρωεπιταγών	%	% Σωρευτικό
1	Γαλλία	6 430 832	15,2		Γερμανία	20 106 545	47,7	
2	Ισπανία	5 606 401	13,3	28,5	Κάτω Χώρες	7 601 007	18	65,7
3	Αυστρία	5 553 712	13,2	41,7	Ηνωμένο Βασίλειο	3 818 227	9	74,7
4	Γερμανία	5 356 978	12,7	54,4	Βέλγιο	3 535 793	8,4	83,1
5	Ιταλία	4 492 630	10,6	65	Ελβετία	2 511 476	6	89,1
6	Ελβετία	2 038 019	4,8	69,8	Αυστρία	2 091 429	5	94,1
7	Κάτω Χώρες	1 986 442	4,7	74,5	Δανία	677 763	1,6	95,7
8	Ελλάδα	1 940 022	4,6	79,1	Λουξεμβούργο	640 464	1,5	97,2
9	Ηνωμένο Βασίλειο	1 875 376	4,4	83,5	Γαλλία	420 664	1	98,2
10	Βέλγιο	1 779 024	4,2	87,7	Ιρλανδία	337 178	0,8	99

(15) Εξάλλου, ο όμιλος διευκρίνησε (1) ότι, από τα 6,5 εκατομμύρια ξένων ευρωεπιταγών που εκδόθηκαν στη Γαλλία, ο αριθμός των ευρωεπιταγών που εκδόθηκαν υπέρ των εμπόρων είναι περίπου 1 εκατομμύριο και το ποσοστό αυτό, που αντιπροσωπεύει το 15 % του συνόλου των εκδοθεισών ευρωεπιταγών, συναντάται συνολικά σε όλες τις χώρες.

Γ. Η συμφωνία του Ελσίνκι

(16) Η συμφωνία του Ελσίνκι βρίσκεται σε πλήρη αντίθεση με την ονομαζόμενη συμφωνία Package Deal, που διέπει τη χρησιμοποίηση των ευρωεπιταγών στο εξωτερικό.

1. *Το σύστημα Eurochèque: η συμφωνία Package Deal*

(17) Η συμφωνία Package Deal συνάφθηκε στις 31 Οκτωβρίου 1980 στο πλαίσιο της κοινότητας Eurochèque και τέθηκε σε ισχύ από την 1η Μαΐου 1981. Κοινοποιήθηκε στην Επιτροπή στις 7 Ιουλίου 1982 από τους εθνικούς τραπεζικούς ομίλους που αποτελούν την κοινότητα Eurochèque. Με την απόφαση 85/77/ΕΟΚ της Επιτροπής (2) χορηγήθηκε απαλλαγή στην εν λόγω απόφαση. Η απαλλαγή αυτή ίσχυε μέχρι τις 30 Απριλίου 1986, ημερομηνία λήξης της αρχικής συμφωνίας. Εν αναμονή μιας πλήρους αναμόρφωσης της συμφωνίας, ενδεχόμενο το οποίο εξεταζόταν την περίοδο εκείνη στο πλαίσιο της Eurochèque, απεστάλη, στις 10 Ιουλίου 1986, στην Eurochèque Intetnational διοικητική επιστολή προσωρινής αρχειοθέτησης με ισχύ μέχρι τις 30 Δεκεμβρίου 1987.

(18) Η νέα συμφωνία Package Deal συνάφθηκε κατά τη συνέλευση Eurochèque της 4ης και 5ης Ιουνίου 1987 και κοινοποιήθηκε στην Επιτροπή στις 16 Δεκεμβρίου 1987. Ο ακριβής τίτλος της είναι «Συμφωνία για τις προμήθειες, τις τοκοφόρους ημερομηνίες και την σε κεντρικό επίπεδο είσπραξη των ομοιόμορφων ευρωεπιταγών που εκδίδονται σε τοπικό νόμισμα, καθώς και για το άνοιγμα του μη τραπεζικού τομέα». Η συμφωνία αυτή εφαρμόζεται από την 1η Ιανουαρίου 1988 και ισχύει μέχρι τη σύναψη νέας συμφωνίας, που αναμένεται να πραγματοποιηθεί κατά τα δύο προσεχή έτη. Ωστόσο, δεδομένου ότι καμία νέα συμφωνία δεν συνάφθηκε κατά την περίοδοο αυτή, η συμφωνία του 1987 συνεχίζεται να εφαρμόζεται. Η εν λόγω συμφωνία δεν διαφέρει στις γενικές της γραμμές από εκείνη για την οποία εκδόθηκε η απόφαση 85/77/ΕΟΚ. Σε αντίθεση με τις αρχικές προθέσεις, δεν έγινε ουσιαστική αναμόρφωση του συστήματος. Ωστόσο, εισήχθησαν δύο σημαντικές τροποποιήσεις σε σχέση με την απαλλαγείσα συμφωνία του 1984:

— αυξήθηκε το ανώτατο όριο της διατραπεζικής προμήθειας,

— καθιερώθηκε ελάχιστο ποσό για την εν λόγω διατραπεζική προμήθεια.

(19) Οι κυριότερες διατάξεις της συμφωνίας Package Deal έχουν ήδη εκτεθεί στο πλαίσιο της απόφασης 85/77/ΕΟΚ. Το σύστημα Eurochèque στηρίζεται — τουλάχιστον στηριζόταν μέχρι τώρα — στη βασική αρχή σύμφωνα με την οποία ο δικαιούχος ομοιόμορφης ευρωεπιταγής που εκδόθηκε στο εξωτερικό σε τοπικό νόμισμα — είτε πρόκειται για έμπορο είτε για τον ίδιο τον εκδότη που επιθυμεί να πραγματοποιήσει ανάληψη μετρητών σε τραπεζικό κατάστημα — πρέπει να λάβει ολόκληρο το ποσό της ευρωεπιταγής. Οι τράπεζες, κατά τις συναλλαγές τους με τους εκδότες ευρωεπιταγών, έχουν τη δυνατότητα να μετακυλήσουν ή όχι το σύνολο ή μέρος των προμηθειών που καταβλήθηκαν στις ξένες τράπεζες και στα κεντρικά γραφεία συμψηφισμού, καθώς και να εισπράξουν, ενδεχομένως, προμήθεια για δικό τους λογαριασμό.

(20) Στη νέα συμφωνία του 1987, το ανώτατο εγγυημένο ποσό παραμένει η κατά προσέγγιση αντιστοιχία των 300 ελβετικών φράγκων σε τοπικό νόμισμα, δηλαδή περίπου 170 Ecu. Σήμερα στη Γαλλία ανέρχεται σε 1 400 γαλλικά φράγκα. Εξάλλου, για να είναι δυνατή η επεξεργασία των ευρωεπιταγών στο σύστημα διεθνούς συμψηφισμού Eurochèque, τα αναγραφόμενα σε αυτές ποσά δεν πρέπει να υπερβαίνουν ένα ορισμένο όριο, και συγκεκριμένα την αντιστοιχία 600 ελβετικών φράγκων σε τοπικό νόμισμα (περίπου 340 Ecu). Στη Γαλλία, το ποσό αυτό ανέρχεται σήμερα σε 2 500 γαλλικά φράγκα.

(21) Στην απαλλαγείσα συμφωνία του 1984 το ανώτατο ποσό της διατραπεζικής προμήθειας που καταβάλλεται στην ξένη τράπεζα του δικαιούχου της ευρωεπιταγής από την τράπεζα του εκδότη καθορίστηκε σε 1,25 %. Η συνέλευση Eurochèque, κατά την έκτακτη συνέλευσή της της 24ης Απριλίου 1986, αποφάσισε να αυξήσει το ανώτατο αυτό όριο σε 1,60 % από την 1η Ιουνίου 1986 μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 1987. Με τη νέα συμφωνία της 5ης Ιουνίου 1987, η προσωρινή για την περίοδο εκείνη αύξηση εξακολουθεί να ισχύει από την 1η Ιανουαρίου 1988.

(22) Εξάλλου, με τη νέα συμφωνία του 1987 θεσπίζεται ελάχιστο όριο για τη διατραπεζική προμήθεια, και συγκεκριμένα κατά προσέγγιση αντιστοιχία των 2 ελβετικών φράγκων (περίπου 1,10 Ecu) ανά ευρωεπιταγή, που εφαρμόζεται, συνεπώς, και στις ευρωεπιταγές που εκδίδονται στη Γαλλία για ποσό κατώτερο από 500 γαλλικά φράγκα περίπου.

2. *Η συμφωνία του Ελσίνκι*

(23) Κατά τη διαδικασία που οδήγησε στη λήψη της απόφασης 85/77/ΕΟΚ η Επιτροπή είχε αποστείλει, στις 19 Σεπτεμβρίου 1984, στη ΓΕΤ, που εκτελούσε την εποχή εκείνη χρέη εθνικής κοινότητας Euro-

(1) Στην απάντησή του της 29ης Οκτωβρίου 1990 στην αρχική κοινοποίηση αιτιάσεων κατά την ακρόαση της 28ης Νοεμβρίου 1990.

(2) ΕΕ αριθ. L 35 της 7. 2. 1985, σ. 43.

chèque για τη Γαλλία, αίτηση παροχής πληροφοριακών στοιχείων μετά από καταγγελία σχετικά με τους όρους είσπραξης στη Γαλλία ευρωεπιταγής που είχε εκδοθεί έναντι λογαριασμού τηρούμενου σε ξένη τράπεζα. Η ΓΕΤ είχε απαντήσει, με επιστολή της 17ης Οκτωβρίου 1984, ότι, αν, για τις αναλήψεις χρημάτων από ξένους στα τραπεζικά καταστήματα της Γαλλίας, οι γαλλικές τράπεζες είχαν προσχωρήσει στην Package Deal Agreement, αντίθετα, οι γαλλικές τράπεζες δεν είχαν προσυπογράψει τις διατάξεις που αφορούσαν:

— αφενός, την αποδοχή ξένων ευρωεπιταγών στις εμπορικές επιχειρήσεις στη Γαλλία,

— αφετέρου, την παράδοση από ιδιώτες (γάλλους) σε γαλλικές τράπεζες ξένων ευρωεπιταγών προς είσπραξη.

Ωστόσο, αυτή η απάντηση της ΓΕΤ φαίνεται ότι αντιφάσκει με τις κοινοποιήσεις που εξέδωσε στις 7 Ιουλίου 1982 η Eurochèque International εξ ονόματος όλων των μελών της συνέλευσης Eurochèque — στην οποία ανήκε η ΓΕΤ — σχετικά με τη συμφωνία Package Deal που αφορούσε ακριβώς «το άνοιγμα του μη τραπεζικού τομέα». Σε κανένα σημείο της κοινοποίησης δεν αναφερόταν ότι μια εθνική κοινότητα Eurochèque είχε μερικώς μόνο προσχωρήσει στη συμφωνία Package Deal.

Η ΓΕΤ είχε επίσης διευκρινίσει ότι «οι γαλλικές τράπεζες μέλη του ομίλου Carte bleue δέχτηκαν, σε πειραματική βάση, να ανοίξουν το δίκτυο εμπόρων σε ξένες ευρωεπιταγές με τους ίδιους όρους με εκείνους που αναφέρονται στους πελάτες κατόχους μιας Carte bleue ή μιας κάρτας Visa. Η συμφωνία αυτή, που αφορά 300 000 περίπου εμπόρους στη Γαλλία, δεν εντάσσεται στο πλαίσιο της συμφωνίας Package Deal.»

Στο σημείο 22 του αιτιολογικού της απόφασης 85/77/ΕΟΚ, η Επιτροπή είχε αναφερθεί στην πρωτοβουλία αυτή, η οποία παρουσιαζόταν ως «πειραματική».

(24) Μετά από διάφορες καταγγελίες που ακολούθησαν την απόφαση απαλλαγής, η Επιτροπή απηύθυνε το 1988 αιτήσεις παροχής πληροφοριακών στοιχείων σε διάφορα γαλλικά πιστωτικά ιδρύματα. Ένα από τα ιδρύματα αυτά απάντησε με περισσότερη ακρίβεια απ' ό,τι το 1984 η ΓΕΤ. Συγκεκριμένα, ανέφερε ότι: «η εξομοίωση της πληρωμής μέσω ευρωεπιταγής με την εγγυημένη πληρωμή μέσω κάρτας προκύπτει από απόφαση που ελήφθη στο Ελσίνκι στις 19 και 20 Μαΐου 1983 κατά τη συνέλευση Eurochèque».

(25) Σε αίτηση παροχής πληροφοριών που απέστειλε στις 11 Απριλίου 1989, η Επιτροπή ζήτησε από την Eurochèque International να της κοινοποιήσει το κείμενο της συμφωνίας. Στην αρχή η Eurochèque απάντησε, στις 7 Ιουνίου 1985, ότι «σύμφωνα με το ισχύον καταστατικό στο σύστημα Eurochèque, η συνέλευση είναι το ανώτατο όργανο της κοινότητας Eurochèque. Στο πλαίσιό της λαμβάνονται οι αποφάσεις οι οποίες καταχωρούνται στα πρακτικά. Οι αρχές της εσωτερικής συμφωνίας μεταξύ των γαλλικών χρηματοπιστωτικών οργανισμών και της συνέλευσης Eurochèque θεσπίστηκαν κατά τη διάρκεια της συνεδρείασης της συνέλευσης που έγινε στο Ελσίνκι στις 19 και 20 Μαΐου 1983 και έκτοτε δεν περιελήφθησαν σε επίσημο έγγραφο που να υπογράφεται από τα ενδιαφερόμενα μέρη».

Στη συνέχεια, σε συμπληρωματική απάντηση της 17ης Αυγούστου 1989, η Eurochèque International, μετά από επιμονή της Επιτροπής, κοινοποίησε τελικά το κείμενο της συμφωνίας αυτής.

(26) Η συμφωνία αυτή φέρει τον τίτλο «συμφωνία μεταξύ των γαλλικών χρηματοπιστωτικών οργανισμών και της συνέλευσης Eurochèque για την αποδοχή εκ μέρους των εμπόρων στη Γαλλία ευρωεπιταγών που έχουν εκδοθεί έναντι λογαριασμών που τηρούνται σε ξένους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς σύμφωνα με τις θεσπισθείσες αρχές κατά τη συνεδρίαση της συνέλευσης Eurochèque στο Ελσίνκι στις 19 και 20 Μαΐου 1983».

Με τη συμφωνία αυτή, που ενσωματώθηκε στο κεφάλαιο Ε του εγχειριδίου Eurochèque, οι γαλλικές τράπεζες και χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί συμφώνησαν με τη διεθνή κοινότητα Eurochèque ότι οι συμβεβλημένοι έμποροι στον όμιλο Carte bleue ή/και στην Eurocard France SA θα δέχονται, από την 1η Δεκεμβρίου 1993, τις ξένες ευρωεπιταγές που εκδίδονται σε γαλλικά φράγκα για την πληρωμή αγαθών και υπηρεσιών, με τους ίδιους όρους με εκείνους των προαναφερθεισών οργανισμών.

Η συμφωνία περιέχει, ιδίως τις ακόλουθες διατάξεις:

«— Για τις αγορές που εξοφλούνται με ευρωεπιταγές, τα μέλη του ομίλου Carte bleue και Eurocard θα εισπράττουν από τους συμβεβλημένους εμπόρους προμήθεια που δεν θα μπορεί να είναι ανώτερη από εκείνη που προβλέπεται για τις πληρωμές Carte bleue και Eurocard [1].

— Οι τράπεζες μέλη του ομίλου Carte bleue και Eurocard φροντίζουν ώστε οι συμβεβλημένοι έμποροι να μην προσαυξάνουν την τιμή των αγορών που εξοφλούνται με ευρωεπιταγή, ακόμη και αν πρόκειται για ειδικές προσφορές ή εκπτώσεις.

[1] Το παρόν συμβόλαιο του ομίλου «CB» με τους εμπόρους εφαρμόζεται στις πληρωμές με κάρτες CB, Vusa, Eurocard ή Mastercard.

— Εάν ο συμβεβλημένος έμπορος παραβιάζει τις προαναφερθείσες αρχές, οι γαλλικές τράπεζες και οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί θα παρεμβαίνουν το συντομότερο δυνατό, ώστε να εξασφαλίζεται η μελλοντική τήρηση των αρχών αυτών. Στην περίπτωση κατά την οποία γίνεται μετακύληση της εισπραττόμενης προμήθειας στον κάτοχο της ξένης ευρωεπιταγής, οι γαλλικές τράπεζες και οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί θα καταβάλουν το ποσό στην εκδότρια τράπεζα. Σε περίπτωση υποτροπής, οι γαλλικές τράπεζες και οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί θα επιβάλουν κυρώσεις παρόμοιες με εκείνες που εφαρμόζονται για την Carte bleue ή την Eurocard σε ανάλογη περίπτωση.

— Κατά τον συμψηφισμό ξένων ευρωεπιταγών που εκδίδονται στη Γαλλία και σύμφωνα με τις διατάξεις της συμφωνίας Package Deal, θα προστίθεται και θα εισπράττεται μέσω των κεντρικών εθνικών γραφείων συμψηφισμού προμήθεια που θα αντιπροσωπεύει το 1,25 % του ποσού όλων των προαναφερθεισών επιταγών.»

Επίσης, στο σημείο 8 της συμφωνίας, προβλέφθηκε ότι πριν το τέλος του 1984 θα συνταχθεί έκθεση-απολογισμός της κτηθείσας εμπειρίας σε θέματα τιμολόγησης. Στην πραγματικότητα, όμως, παρόμοια έκθεση δεν συντάχθηκε στο τέλος του έτους και η συμφωνία εξακολούθησε απλώς να εφαρμόζεται μέχρι το Μάιο του 1991, με τη μόνη διαφορά ότι η εισπραττόμενη προμήθεια δεν ήταν πλέον της τάξης του 1,25 % βάσει της συμφωνίας Package Deal, αλλά 1,60 % με ελάχιστο ποσό 2 ελβετικών φράγκων.

(27) Πράγματι, από το 1985 η συμφωνία αφορούσε τους συμβεβλημένους εμπόρους στον όμιλο, καθότι, μετά την υπογραφή της συμφωνίας του Ελσίνκι, επιτεύχθηκε η διαλειτουργικότητα των δικτύων καρτών που κατέληξε στη σύσταση του ομίλου, ο οποίος έκτοτε εκτελεί χρέη εθνικής κοινότητας Eurochèque για τη Γαλλία και αντιπροσωπεύει το σύνολο των γαλλικών χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων στο πλαίσιο της Eurochèque International.

(28) Από τη σύναψη της συμφωνίας το 1983, μια άλλη, σχετικώς σημαντική, τουλάχιστον θεωρητικά, αλλαγή που αφορά το πεδίο εφαρμογής της προέρχεται από το ότι το διοικητικό συμβούλιο του ομίλου έλαβε, στις 25 Οκτωβρίου 1985, απόφαση σύμφωνα με την οποία εγκαταλείφθηκε το σύστημα της ομοιόμορφης τιμολόγησης της προμήθειας που εισέπραταν τα μέλη του ομίλου από τους εμπόρους για όλες τις πληρωμές μέσω της κάρτας CB.

(29) Παράλληλα με τη συμφωνία του Ελσίνκι, το πρωτόκολλο συμφωνίας της 31ης Ιουλίου 1984 (που αναφέρεται στο σημείο 2 του αιτιολογικού ανωτέρω) περιείχε ρήτρα σύμφωνα με την οποία «από την 1η Ιουλίου 1986 η ομοιόμορφη ευρωεπιταγή δεν θα εκδίδεται πλέον έναντι δωρεάν εγγύησης πληρωμής στη Γαλλία· θα μπορεί να συνεχίσει να εκδίδεται μόνο στο εξωτερικό». Το Γαλλικό Συμβούλιο Ανταγωνισμού, με την απόφασή του αριθ. 88-D-37 της 11ης Οκτωβρίου 1988 [1], διέταξε τον όμιλο να καταργήσει αυτή τη ρήτρα πριν τις 31 Δεκεμβρίου 1989.

Δ. Διεξαγωγή της διαδικασίας

1. *Η αρχική κοινοποίηση των αιτιάσεων*

(30) Ο τρόπος με τον οποίο εφαρμόστηκε, από την απόφαση 85/77/ΕΟΚ και μετά, η αρχική συμφωνία Package Deal, αφενός, και οι τροποποιήσεις που επήλθαν στο ίδιο κείμενο της συμφωνίας από την απαλλαγή και μετά, αφετέρου, οδήγησαν την Επιτροπή στο να απευθύνει, στις 31 Ιουλίου 1990, κοινοποίηση αιτιάσεων στην Eurochèque International, στην οποία περιλαμβανόταν επίσης η συμφωνία του Ελσίνκι. Ταυτοχρόνως, απεστάλη στον όμιλο κοινοποίηση αιτιάσεων σχετικά με την εν λόγω συμφωνία του Ελσίνκι.

(31) Οι αιτιάσεις που απεστάλησαν στην Eurochèque International σχετικά με τη συμφωνία Package Deal και τον τρόπο με τον οποίο αυτή εφαρμόστηκε, αφορούσαν επίσης:

— την ανεπάρκεια της ενημέρωσης:

ιδιαίτερα, καταλογίστηκε στην Eurochèque ότι δεν τήρησε την υποχρέωση με την οποία συνοδευόταν η απόφαση 85/77/ΕΟΚ σχετικά με τα λεπτομερή πληροφοριακά στοιχεία που πρέπει να αποστέλλονται εκ των υστέρων στον εκδότη ευρωεπιταγών,

— την τιμολόγηση:

σχετικά με την διατραπεζική τιμολόγηση, καταλογίστηκε στην Eurochèque, αφενός, η συστηματική εφαρμογή από όλα τα μέρη του συστήματος του ανώτατου ορίου του 1,60 % και, αφετέρου, η εισαγωγή ελάχιστου ποσού 2 ελβετικών φράγκων για αυτήν την διατραπεζική προμήθεια· εξάλλου, καταλογίστηκε στην Eurochèque ότι η εν λόγω διατραπεζική προμήθεια, η οποία στην πράξη είναι ομοιόμορφη, μετακυλίεται συστηματικά και πλήρως στην πελατεία, δηλαδή στον εκδότη της ευρωεπιταγής,

— τα όρια όσον αφορά τη χρησιμοποίηση των ευρωεπιταγών:

ο ομοιόμορφος καθορισμός των ανώτατων εγγυημένων ποσών και του ποσού του συμψηφισμού, αν και είχε απαλλαγή με την απόφαση του 1984, στη συνέχεια, μετά από εμπεριστατωμένη εξέταση, επικρίθηκε από την Επιτροπή.

[1] Επίσημο δελτίο για τον ανταγωνισμό, την κατανάλωση και την καταστολή των περιπτώσεων απάτης της 15ης Οκτωβρίου 1988, σ. 271.

(32) Οι αιτιάσεις προς την Eurochèque International και τον όμιλο σχετικά με τη συμφωνία του Ελσίνκι βασίζονταν στο γεγονός ότι επρόκειτο σαφώς για συμφωνία καθορισμού τιμών, η οποία, επιπλέον, εφαρμόζεται στις σχέσεις μεταξύ τραπεζών και πελατών και όχι μόνο στις διατραπεζικές σχέσεις, εφόσον, με τη συμφωνία αυτή, οι γαλλικές τράπεζες συμφωνούσαν, με τη συγκατάθεση του συνόλου της διεθνούς κοινότητας Eurochèque, να εφαρμόζουν στους πελάτες τους-εμπόρους προμήθεια του ίδιου ποσού με εκείνο που εισέπρατταν για τις πληρωμές μέσω τραπεζικής κάρτας (γαλλικής ή ξένης). Εξάλλου, η συμφωνία αυτή επικρίθηκε διότι είχε ως στόχο και άμεσο αποτέλεσμα να αποφευχθεί στον εμπορικό τομέα οποιοσδήποτε ανταγωνισμός μεταξύ ευρωεπιταγών (καταρχήν δωρεάν για τους δικαιούχους τους) και των πληρωμών μέσω καρτών, τις οποίες οι γάλλοι τραπεζίτες επέλεξαν στο σύνολό τους να ευνοήσουν εις βάρος του συστήματος Eurochèque.

(33) Στις 6 Νοεμβρίου 1990, η Eurochèque International απάντησε στην προαναφερθείσα κοινοποίηση αμφισβητώντας το βάσιμο των αιτιάσεων. Μετά την ακρόαση που οργανώθηκε με αίτηση της Eurochèque International, στις 28 Νοεμβρίου 1990, συνεχίστηκε η διεξαγωγή των συζητήσεων με την Επιτροπή, κατά τη διάρκεια των οποίων κατέστη εμφανές ότι το επίκεντρό τους μεταφερόταν προς ένα καίριο ζήτημα, το οποίο μέχρι τότε δεν είχε προκαλέσει προβλήματα. Πρόκειται για την απαλλαγή του δικαιούχου της ευρωεπιταγής από οποιαδήποτε επιβάρυνση, σημείο το οποίο ακριβώς εθίγη στο πλαίσιο της συμφωνίας του Ελσίνκι. Η Eurochèque International, παρότι δεν αμφισβήτησε ότι αρχικώς το σύστημα βασιζόταν στην αρχή αυτή, ωστόσο θεωρεί ότι σήμερα δεν υφίσταται πλέον λόγος εφαρμογής της, ενώ η Επιτροπή τονίζει ότι ακριβώς σε αυτή την ουσιαστική αρχή βασίστηκε η συμφωνία 85/77/ΕΟΚ και, συνεπώς, ότι, στην συνθήκες αυτές, η ανανέωση της απαλλαγής τίθεται υπό αμφισβήτηση, ακόμη και αν υποτεθεί ότι προηγουμένως έχουν επιλυθεί όλα τα υπόλοιπα προβλήματα που αναφέρονται στην κοινοποίηση των αιτιάσεων.

(34) Όσον αφορά τη συμφωνία του Ελσίνκι, τα επιχειρήματα που προβλήθηκαν από την Eurochèque International και, κυρίως, από τον όμιλο στην απάντηση της 29ης Οκτωβρίου 1990 στην κοινοποίηση των αιτιάσεων της 31ης Ιουλίου 1990, όπως και κατά την ακρόαση της 28ης Νοεμβρίου 1990, συνίσταντο κυρίως στην αμφισβήτηση του γεγονότος ότι η συμφωνία περιέχει μια οποιαδήποτε υποχρέωση είσπραξης προμήθειας και στο να τονιστεί ότι, χωρίς να είναι κατά κανένα τρόπο περιοριστική, η συμφωνία, αντίθετα, αποσκοπούσε και είχε ως αποτέλεσμα να διευκολυνθεί η ανάπτυξη των ευρωεπιταγών στη Γαλλία.

(35) Οι κοινοποιήσεις αιτιάσεων της 31ης Ιουλίου 1990 σχετικά με τη συμφωνία του Ελσίνκι εστιάζονταν στη δυνατότητα εφαρμογής του άρθρου 85 παράγραφος 1, δεδομένου ότι, κατά την περίοδο εκπόνησης και διατύπωσής τους, η συμφωνία του Ελσίνκι δεν είχε κοινοποιηθεί και, συνεπώς, δεν ετίθετο θέμα δυνατότητας εφαρμογής του άρθρου 85 παράγραφος 3.

Ωστόσο, το θέμα αυτό είχε αναφερθεί, παρεμπιπτόντως, στις ανακοινώσεις αιτιάσεων, και το συμπέρασμα ήταν ότι δεν υπήρχε ενδεχόμενο χορήγησης απαλλαγής, ακόμη και αν είχε κοινοποιηθεί η συμφωνία του Ελσίνκι.

(36) Έτσι, στις 16 Ιουλίου 1990, ο όμιλος κοινοποίησε επισήμως στην Επιτροπή τη συμφωνία του Ελσίνκι. Η κοινοποίηση αυτή έγινε πέντε ημέρες μετά τη συνάντηση που είχαν οι υπηρεσίες της Επιτροπής με τεχνικούς συμβούλους του ομίλου. Κατά τη συνάντηση αυτή, οι υπηρεσίες της Επιτροπής επιβεβαίωσαν στους νομικούς συμβούλους του ομίλου ότι είχε συνταχθεί ανακοίνωση αιτιάσεων σχετικά με τη συμφωνία του Ελσίνκι και ότι, πιθανώς, επίκειται η αποστολή της. Στις ανακοινώσεις αιτιάσεων της 31ης Ιουλίου 1990 γίνεται λόγος για την εσπευσμένη αυτή κοινοποίηση μιας συμφωνίας που συνάφθηκε πριν επτά χρόνια. Ο όμιλος αντέτεινε ότι η ανακοίνωση αιτιάσεων που του απεστάλη αγνοούσε την κοινοποίηση και τα επιχειρήματα που είχε προβάλει ο όμιλος με την ευκαιρία αυτή.

(37) Η Επιτροπή, εξάλλου, φροντίζοντας για τον απόλυτο σεβασμό των δικαιωμάτων των μερών, θεώρησε σκόπιμο να συμπληρώσει την ανακοίνωση αιτιάσεων που απεστάλη στον όμιλο στις 31 Ιουλίου 1990 με μία επιπλέον ανακοίνωση αιτιάσεων σχετικά με το άρθρο 85 παράγραφος 3.

2. *Η συμπληρωματική ανακοίνωση αιτιάσεων*

(38) Η δεύτερη αυτή ανακοίνωση αιτιάσεων, με ημερομηνία 19 Ιουνίου 1991, δεν τροποποιούσε ουσιαστικά τη νομική εκτίμηση που έγινε στο πλαίσιο της αρχικής ανακοίνωσης, αλλά απαντούσε στα επιχειρήματα σχετικά με το άρθρο 85 παράγραφος 3 που προέβαλε ο όμιλος τόσο στην κοινοποίησή του όσο και στην απάντησή του στις αρχικές αιτιάσεις, καθώς επίσης και κατά την ακρόαση και στις επιστολές που απέστειλε αργότερα στην Επιτροπή, και συγκεκριμένα στις 7 Φεβρουαρίου, 22 Μαρτίου και 22 Μαΐου 1991.

(39) Η συμπληρωματική ανακοίνωση αιτιάσεων σχετικά με την κοινοποίηση της συμφωνίας του Ελσίνκι εστάλη μόνο στον όμιλο, δεδομένου ότι η εταιρεία Eurochèque International sc δεν συμμετείχε στην κοινοποίηση. Ωστόσο, αντίγραφο αυτής της συμπληρωματικής ανακοίνωσης αιτιάσεων διαβιβάστηκε, στις 20 Ιουνίου 1991, στην Eurochèque International.

(40) Στην προαναφερθείσα επιστολή της 22ας Μαΐου 1991, ο όμιλος είχε πληροφορήσει την Επιτροπή ότι «σχετικά με τη μη περαιτέρω εφαρμογή των συμφωνιών του Ελσίνκι, όπως έχετε πιθανώς ήδη πληροφορηθεί, η συνέλευση Eurochèque, σημειώνοντας την αντίρρηση των υπηρεσιών σας, αποφάσισε να θέσει τέρμα στις συμφωνίες αυτές». Στην επιστολή όμως αυτή δεν αναφερόταν η ημερομηνία παύσης της ισχύος αυτών των συμφωνιών. Εξάλλου, σε επιστολή της 5ης Ιουνίου 1991, η Eurochèque International πληροφορούσε την Επιτροπή ότι «the Eurocheque Board meeting held in Shannon, Ireland on 9th and 10th May, [...] expressed its willingness to abolish this Agreement in view of your repeated demands, nothwithstanding its non anti-competitive nature». Δεδομένου ότι ο όρος «willingness» δεν έχει ακριβώς την ίδια σημασία με τον όρο «απόφαση» που χρησιμοποίησε ο όμιλος, εξάγεται το συμπέρασμα ότι εξακολουθεί να υφίσταται αμφιβολία σχετικά με την κατάργηση της συμφωνίας του Ελσίνκι.

(41) Ο όμιλος, απαντώντας στις 12 Ιουλίου 1991 στη συμπληρωματική ανακοίνωση αιτιάσεων, εξάλειψε οποιαδήποτε σχετική αμφιβολία επισυνάπτοντας το κείμενο εγκυκλίου επιστολής που απηύθυνε στις 27 Μαΐου 1991 ο πρόεδρος του ομίλου σε όλα τα μέλη με στόχο να τα ενημερώσει ότι:

«Οι αμφισβητούμενες από την Επιτροπή διατάξεις είναι γενικότερα γνωστές με την ονομασία "συμφωνίες του Ελσίνκι" και προέκυψαν από συμφωνία της γενικής συνέλευσης Eurochèque. Η ίδια αυτή συνέλευση, κατά τη συνεδρίασή της στις 9 και 10 Μαΐου 1991, έθεσε τέρμα στις συμφωνίες αυτές. Έκτοτε, λοιπόν, η αποδοχή των ευρωεπιταγών είναι εντελώς ανεξάρτητη από τους χρηματοπιστωτικούς όρους που το ίδρυμά σας εφαρμόζει για την εξόφληση των πληρωμών που πραγματοποιήθηκαν μέσω τραπεζικών καρτών "CB".»

II. ΝΟΜΙΚΗ ΕΚΤΙΜΗΣΗ

Α. Άρθρο 85 παράγραφος 1

1. *Επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων*

(42) Οι τράπεζες και άλλα πιστωτικά ιδρύματα μέλη του ομίλου και οι άλλες εθνικές τραπεζικές ενώσεις μέλη του συστήματος Eurochèque είναι επιχειρήσεις κατά την έννοια του άρθρου 85 παράγραφος 1. Η Eurochèque International sc, ο όμιλος, καθώς και οι εθνικές τραπεζικές ενώσεις άλλων κρατών μελών που είναι μέτοχοι της Eurochèque International sc, είναι ενώσεις επιχειρήσεων κατά την έννοια του άρθρου 85 παράγραφος 1.

2. *Συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων*

(43) Απαντώντας στις 12 Ιουλίου 1991 στη συμπληρωματική ανακοίνωση αιτιάσεων της 19ης Ιουνίου 1991, ο όμιλος ισχυρίζεται ότι «η συμφωνία του Ελσίνκι [...] δεν αποτελεί συμφωνία συναφθείσα μεταξύ των γαλλικών τραπεζών και της κοινότητας Eurochèque. Οι διατάξεις αυτής της συμφωνίας απορρέουν από ένα ψήφισμα που εκδόθηκε από τη γενική συνέλευση Eurochèque. Οπωσδήποτε, πρόκειται για μια απόφαση η οποία δεσμεύει την κοινότητα Eurochèque στο σύνολό της».

(44) Πάντως, σχετικά με αυτό το ζήτημα πρέπει να λεχθεί ότι το κείμενο που κοινοποιήθηκε στις 16 Ιουλίου 1990 στην Επιτροπή από τον όμιλο έχει όντως τον τίτλο «Συμφωνία μεταξύ των γαλλικών χρηματοδοτικών οργανισμών και της συνέλευσης Eurochèque». Στο παράρτημα του εντύπου Α/Β της κοινοποίησης, ο όμιλος χρησιμοποιεί μεν κατά προτίμηση τη λέξη «λεπτομέρειες», ωστόσο σε κανένα σημείο δεν ισχυρίζεται ότι δεν πρόκειται για συμφωνία, αλλά, αντίθετα, επανειλημμένως, χρησιμοποιεί τη λέξη «συμφωνία». Έτσι, όσον αφορά τους λόγους βάσει των οποίων ζητείται αρνητική πιστοποίηση, στο σημείο 5.1 (σελίδα 5 του παραρτήματος) αναφέρεται ότι «ο όμιλος δεν θεωρεί ότι η κοινοποιηθείσα συμφωνία περιλαμβάνει περιορισμούς στον ανταγωνισμό» και στο σημείο 5.2 (σελίδα 6) ότι «η συμφωνία αυξάνει αισθητά τον ανταγωνισμό», και μάλιστα, στο σημείο 6.1 (σελίδα 6) ότι «η Γαλλία, χάρη σ' αυτή τη συμφωνία, από μία πολύ μέτριου μεγέθους θέση κατέχει τώρα το προβάδισμα» ...

(45) Υπό αυτές τις συνθήκες, δεν υπάρχει καμία αμφιβολία ότι η συμφωνία του Ελσίνκι αποτελεί μια συμφωνία κατά την έννοια του άρθρου 85 παράγραφος 1, στην οποία συμμετείχαν, μέχρι την εγκατάλειψή της το Μάιο του 1991, αφενός, ο όμιλος και, αφετέρου, η Eurochèque International sc, όπως αναφέρει εξάλλου ο ίδιος ο όμιλος στο έντυπο Α/Β της κοινοποίησης της εν λόγω συμφωνίας.

3. *Περιορισμοί του ανταγωνισμού*

(46) Η συμφωνία του Ελσίνκι αποτελεί σοβαρότατο περιορισμό του ανταγωνισμού. Δεν πρόκειται απλώς για μια αναμφισβήτητη συμφωνία ως προς τις τιμές, αλλά, επιπλέον, η συμφωνία αυτή εφαρμόζεται στις σχέσεις με την πελατεία.

(47) Καταρχήν, πρόκειται για μια συμφωνία για την είσπραξη προμήθειας από την πελατεία και, συγκεκριμένα, για μια συμφωνία με την οποία όλες οι γαλλικές τράπεζες συμφωνούν να επιβάλλουν από κοινού στους γάλλους εμπόρους που είναι πελάτες τους και μέλη του συστήματος πληρωμής με κάρτα του ομίλου προμήθεια ισοδύναμη με εκείνη που ζητούν για τις πράξεις που πραγματοποιούνται από κατόχους καρτών CB.

(48) Σχετικά με το ζήτημα αυτό, ο όμιλος δεν έπαψε να ισχυρίζεται (1) ότι η συμφωνία δεν επέβαλε την είσπραξη προμήθειας. Η Eurochèque International, η οποία δεν έλαβε θέση επί της συμφωνίας του Ελσίνκι — τόσο στο επίπεδο του άρθρου 85 παράγραφος 1 όσο και σε εκείνο του άρθρου 85 παράγραφος 3 — παρά μόνο στην απάντησή της της 6ης Νοεμβρίου 1990 στην κοινοποίηση των αιτιάσεων της 31ης Ιουλίου 1990, αφήνοντας αργότερα στον όμιλο την υπεράσπιση αυτής της συμφωνίας, ιδίως κατά την ακρόαση της 28ης Νοεμβρίου 1990, υποστήριξε την ίδια θέση (2), σύμφωνα με την οποία η συμφωνία δεν επέβαλε σε καμία περίπτωση την είσπραξη προμήθειας. Όμως το κείμενο της συμφωνίας του Ελσίνκι είναι απόλυτα σαφές ως προς το ζήτημα αυτό, δεδομένου ότι ορίζει πως «τα μέλη του ομίλου Carte bleue και Eurocard εισπράττουν από τους εμπόρους που είναι συνδρομητές τους προμήθεια». Από το ίδιο το κείμενο της συμφωνίας του Ελσίνκι προκύπτει λοιπόν σαφώς ότι προβλέπεται υποχρέωση είσπραξης προμήθειας. Επίσης, ο όμιλος ισχυρίστηκε, κατά τη διάρκεια της ακρόασης, ότι, εξάλλου, ορισμένες γαλλικές τράπεζες δεν εισέπρατταν τέτοια προμήθεια. Έτσι, εκτός από το γεγονός ότι αυτά και μόνο τα δύο παραδείγματα αποδεικνύουν a contrario ότι οι γαλλικές τράπεζες εισπράττουν προμήθεια σχεδόν στο σύνολό τους, μπορεί επίσης να παρατηρηθεί ότι αυτή η συμφωνία δεν παύει να αποτελεί σύμπραξη περιοριστική του ανταγωνισμού επειδή η προμήθεια δεν εισπράττεται από το σύνολο των μελών του ομίλου. Εξάλλου, το άρθρο 85 παράγραφος 1 δεν αφορά μόνο τις συμφωνίες που έχουν ως αποτέλεσμα τον περιορισμό του ανταγωνισμού, αλλά επίσης και εκείνες οι οποίες έχουν τέτοιο αντικείμενο. Η χρησιμοποίηση της λέξης «εισπράττουν» αποδεικνύει σαφώς ότι στόχος της συμφωνίας ήταν να καθιερωθεί είσπραξη προμήθειας για τις ευρωεπιταγές.

(49) Επιπλέον, πρόκειται για μια συμφωνία επί του ύψους της προμήθειας. Βεβαίως, το σημείο 3 της συμφωνίας αναφέρει ότι τα μέλη θα εισπράττουν «προμήθεια η οποία δεν θα μπορεί να υπερβαίνει το ύψος εκείνης που προβλέπεται για τις πληρωμές με Carte bleue και Eurocard». Με βάση αυτή τη συμφωνία, ο όμιλος υποστήριξε, επανειλημμένως, ότι η συμφωνία του Ελσίνκι δεν αποτελεί σε καμία περίπτωση συμφωνία επί του ύψους της προμήθειας. Αυτή όμως η άποψη αντικρούεται τουλάχιστον από δύο στοιχεία. Αφενός, στις πρώτες γραμμές της συμφωνίας αναφέρεται ότι οι έμποροι συνδρομητές θα αποδέχονται τις ξένες ευρωεπιταγές «υπό τους ίδιους όρους» με εκείνους του ομίλου Carte bleue και Eurocard. Όταν όμως υπογράφηκε η συμφωνία, και μέχρι τον Οκτώβριο του 1985, αυτοί οι όροι ήταν ομοιόμορφοι. Αφετέρου, αυτή η διαπίστωση επιβεβαιώνεται από την προαναφερθείσα επιστολή της ΓΕΤ της 17ης Οκτωβρίου 1984, στην οποία αναφερόταν σαφώς ότι το δίκτυο των γάλλων εμπόρων συνδρομητών του ομίλου Carte bleue ήταν ανοκτό στις ξένες ευρωεπιταγές «υπό τους ίδιους όρους» με εκείνους που ίσχυαν για την Carte bleue.

(50) Αν το περιεχόμενο της συμφωνίας περιόριζε σε σοβαρότατο βαθμό τον ανταγωνισμό κατά τη σύναψή της και μέχρι τις 25 Οκτωβρίου 1985, το γεγονός ότι μετά από αυτή την ημερομηνία ο όμιλος εγκατέλειψε την ενιαία τιμολόγηση που εφαρμόζε μέχρι τότε στους εμπόρους δεν εξάλειψε τον ιδιαίτερα περιοριστικό χαρακτήρα της συμφωνίας του Ελσίνκι επί του ανταγωνισμού. Αυτή η συμφωνία εξακολουθεί πάντα να αποτελεί, αφενός, μια συμφωνία επί της αρχής να εισπράττεται προμήθεια: μια τέτοια συμφωνία περιορίζει εκ φύσεως τον ανταγωνισμό, όπως παρατήρησε, σε μια άλλη περίπτωση, η Επιτροπή στην απόφασή της 87/13/ΕΟΚ για την «Ένωση Βελγικών Τραπεζών» (3). Αφετέρου, η συμφωνία του Ελσίνκι εξακολουθεί να διατηρεί, αν όχι για το σύνολο των εμπόρων όπως μέχρι τον Οκτώβριο του 1985, τουλάχιστον για κάθε έμπορο που συμμετέχει στον όμιλο, ένα εντελώς αδικαιολόγητο αλλά και αναπόστατο δεσμό μεταξύ των πληρωμών με κάρτες και των πληρωμών με ευρωεπιταγές, που αποτελούν δύο μέσα πληρωμής εντελώς διαφορετικής φύσεως. Σε τελευταία ανάλυση, στόχος της συμφωνίας του Ελσίνκι είναι να ευθυγραμμιστεί η τιμή της πληρωμής με ευρωεπιταγή για τους γάλλους εμπόρους με την τιμή της πληρωμής με κάρτες. Η ενέργεια αυτή είχε σαν αποτέλεσμα να κάνει τις πληρωμές με Eurochèques λιγότερο ελκυστικές για τους γάλλους εμπόρους. Συνδυαζόμενη με την απαγόρευση (αναφερόμενη στο σημείο 29 του αιτιολογικού) στις γαλλικές τράπεζες να εκδώσουν Eurochèques για εθνική χρήση, συνέβαλε να εμποδίσει την ανάπτυξη των εθνικών Eurochèques στη Γαλλία.

(51) Εξάλλου, και από την πλευρά του συστήματος Eurochèque, το οποίο έτυχε απαλλαγής το 1984 από την Επιτροπή, η συμφωνία του Ελσίνκι έρχεται σε πλήρη αντίθεση με το σύστημα, το οποίο βασιζόταν μεταξύ άλλων, στην αρχή — που όπως αναγνωρίζει, εξάλλου, η Eurochèque, συνέβαλε στην επιτυχία του — σύμφωνα με την οποία ο δικαιούχος μιας ευρωεπιταγής εισπράττει το σύνολο του αναγραφόμενου σ' αυτήν ποσού.

(52) Στο σημείο αυτό, τόσο ο όμιλος όσο και η Eurochèque International αντιτάσσουν το επιχείρημα ότι η Επιτροπή γνώριζε την κατάσταση που απέρρεε από

(1) Τόσο στην κοινοποίηση όσο και στην απάντηση στην αρχική ανακοίνωση των αιτιάσεων, κατά την ακρόαση και κατά την απάντηση στη συμπληρωματική ανακοίνωση αιτιάσεων.

(2) Σημεία 61 και 99 της απάντησης στην ανακοίνωση των αιτιάσεων.

(3) ΕΕ αριθ. L 7 της 9. 1. 1987, σ. 27 (βλέπε το σημείο 45 του αιτιολογικού).

την συμφωνία του Ελσίνκι όταν έλαβε την απόφαση απαλλαγής το 1984. Στο σημείο αυτό πρέπει να υπενθυμιστεί ότι η συμφωνία του Ελσίνκι, που συνάφθηκε το 1983, κοινοποιήθηκε επίσημα στην Επιτροπή μόλις το 1990 και ότι η κοινοποίηση σ' αυτήν του κειμένου αυτής της συμφωνίας, μετά από πιεστική εμμονή της, έγινε μόλις τον Αύγουστο του 1989. Συνεπώς, η Επιτροπή δεν ήταν σε θέση να προβεί σε αξιολόγηση αυτής της συμφωνίας, εφόσον δεν είχε πλήρη γνώση του περιεχομένου της. Βεβαίως, η Επιτροπή έμαθε ορισμένα πράγματα σχετικά με αυτή τη συμφωνία από τη ΓΕΤ τον Οκτώβριο του 1984, αλλά πρέπει να τονιστεί ότι η ΓΕΤ παρουσίαζε αυτή την συμφωνία ως «πειραματικού χαρακτήρα», πράγμα το οποίο μπορούσε να περιορίσει κατά την εν λόγω περίοδο το ενδιφέρον της Επιτροπής να εξετάσει το περιεχόμενο των όρων αυτής της συμφωνίας. Παρεμπιπτόντως, πρέπει να αναφερθεί ότι το ίδιο το κείμενο της συμφωνίας του Ελσίνκι δεν αναφέρεται σε πειραματικό χαρακτήρα, αλλά απλώς και μόνο στον απολογισμό που πρέπει να γίνει με βάση την κτηθείσα πείρα στον τομέα της τιμολόγησης μετά από ένα έτος.

(53) Η απάντηση της ΓΕΤ διέφερε κυρίως, και κατ' ουσίαν, αισθητά από τις σχετικές πληροφορίες που διέθετε η Επιτροπή μετά την κοινοποίηση, τον Ιούλιο του 1982, της συμφωνίας Package Deal από την Eurochèque International, εξ ονόματος όλων των εθνικών ομίλων μελών της συνέλευσης Eurochèque, μεταξύ των οποίων και η ΓΕΤ. Όμως, η συμφωνία Package Deal αφορούσε ακριβώς, όπως επιβεβαιώνεται από την ίδια την ονομασία της, το άνοιγμα του μη τραπεζικού τομέα. Υπάρχει λοιπόν μια αντίφαση, που ενδέχεται να διέφυγε εν μέρει κατά την εν λόγω περίοδο την προσοχή της Επιτροπής, στον ισχυρισμό, λόγου χάρη, της ΓΕΤ 1984, τον οποίο εξακολουθεί να υποστηρίζει ο όμιλος στην απάντησή του στη συμπληρωματική ανακοίνωση των αιτιάσεων [1], ότι οι γαλλικές τράπεζες δεν θα είχαν προσυπογράψει τις διατάξεις όσον αφορά την αποδοχή ευρωεπιταγών στο πλαίσιο των εμπορικών δραστηριοτήτων στη Γαλλία.

(54) Εξάλλου, η Eurochèque International και ο όμιλος ισχυρίστηκαν ότι η συμφωνία Package Deal δεν βασιζόταν καθόλου — ή, σε κάθε περίπτωση, δεν βασιζόταν πλέον — στη βασική αρχή σύμφωνα με την οποία ο δικαιούχος μιας ευρωεπιταγής πρέπει πάντα να εισπράττει το συνολικό ποσό και, ως εκ τούτου, η συμφωνία του Ελσίνκι δεν ερχόταν καθόλου σε αντίθεση με το σύστημα Eurochèque που διέπεται από τη συμφωνία Package Deal.

(55) Ωστόσο, δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η συμφωνία του Ελσίνκι, όταν συνάφθηκε, ήταν αντίθετη με τη συμφωνία Package Deal η οποία βασιζόταν, μεταξύ άλλων, στην αρχή σύμφωνα με την οποία η ευρωεπιταγή χορηγείται δωρεάν στο δικαιούχο και τα σχετικά έξοδα επιβαρύνουν τον εκδότη. Εξάλλου, το Eurochèque International αναγνωρίζει αυτό το γεγονός [2]. Επιπλέον, αυτός ήταν ένας από τους λόγους της απόφασης 85/77/ΕΟΚ [3]. Δύσκολα μπορεί ν' αντιληφθεί κανείς, για ποιο λόγο μια διατραπεζική πολύπλευρη συμφωνία θα ήταν αναγκαία, αν ήταν δυνατόν στις πληρώτριες τράπεζες να εισπράττουν μια προμήθεια για τις ξένες ευρωεπιταγές που παρουσιάζονται για πληρωμή.

Η συμφωνία Package Deal δικαιολογείτο ακριβώς γιατί βασίζονταν στην αρχή ότι η πληρώτρια τράπεζα δεν εισέπρατε προμήθεια από τον κομιστή της ευρωεπιταγής αλλά από την εκδίδουσα τράπεζα.

4. *Επίδραση στο εμπόριο μεταξύ κρατών μελών*

(56) Μια συμφωνία όπως η συμφωνία του Ελσίνκι, η οποία αφορά επιταγές που εκδίδονται σε ένα κράτος μέλος από υπηκόους ενός άλλου κράτους μέλους, έχει σαφή επίπτωση στις ενδοκοινοτικές συναλλαγές. Αυτή η επίπτωση είναι ιδιαίτερα αισθητή στη συγκεκριμένη περίπτωση, δεδομένου ότι η Γαλλία είναι η πρώτη χώρα αποδέκτης ευρωεπιταγών με σχεδόν 6,5 εκατομμύρια ευρωεπιταγές, από τις οποίες 15 % αφορούν το εμπόριο. Αν ληφθεί υπόψη ο προαναφερθείς μέσος όρος των 134 Ecu ανά ευρωεπιταγή, το συνολικό ύψος των ευρωεπιταγών που εκδίδονται στη Γαλλία ετησίως ανέρχεται σε 817 εκατομμύρια Ecu, από τα οποία τα 134 εκατομμύρια Ecu αφορούν ευρωεπιταγές που εκδίδονται στον εμπορικό τομέα στη Γαλλία.

Β. Άρθρο 85 παράγραφος 3

(57) Η εξέταση της δυνατότητας εφαρμογής του άρθρου 85 παράγραφος 3 δεν αφορά, εξ ορισμού, την εφαρμογή της συμφωνίας του Ελσίνκι από την 1η Δεκεμβρίου 1983 έως τις 16 Ιουλίου 1990, επειδή κατά τη διάρκεια αυτού του διαστήματος η συμφωνία δεν είχε κοινοποιηθεί. Το ζήτημα της εφαρμογής του άρθρου 85 παράγραφος 3 τίθεται, λοιπόν, μόνο για την περίοδο από τις 16 Ιουλίου 1990, ημερομηνία κοινοποίησης της συμφωνίας, έως τις 27 Μαΐου 1991, ημερομηνία της εγκατάλειψής της.

1. *Βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών*

(58) Στην κοινοποίησή του, όπως και στην επιχειρηματολογία που ανέπτυξε αργότερα, ο όμιλος βάσισε τον ισχυρισμό του για τη δυνατότητα χορήγησης απαλλαγής στο κεντρικό επιχείρημα ότι η συμφωνία του Ελσίνκι θα είχε ως αντικείμενο και ως αποτέλεσμα να συμβάλει στην ανάπτυξη των ευρωεπιταγών στη Γαλλία. Έτσι, για τον όμιλο συντρέχει η πρώτη από τις τέσσερις προϋποθέσεις που απαριθμούνται στο άρθρο 85 παράγραφος 3, δηλαδή η βελτίωση της διανομής και η προώθηση της τεχνικής και οικονομικής προόδου, δεδομένου ότι «η Γαλλία, από μια υποδεέστερη θέση, απέκτησε, χάρη σ' αυτή τη συμφωνία, το προβάδισμα».

[1] Βλέπε σελίδα 9, πρώτο εδάφιο: «Οι γαλλικές τράπεζες ουδέποτε προχώρησαν στην επέκταση του Package Deal στο μη τραπεζικό τομέα».

[2] Πρακτικά της ακρόασης της 28ης Νοεμβρίου 1990, σελίδα 82, και επιστολή στην Επιτροπή της 31ης Ιουλίου 1991.

[3] Σημεία 21 και 38 του αιτιολογικού.

(59) Όμως η συμφωνία του Ελσίνκι, αντίθετα από όσα ισχυρίζεται ο όμιλος, αντί να έχει ως αντικείμενο ή ως αποτέλεσμα να ευνοήσει την ανάπτυξη των ευρωεπιταγών στη Γαλλία, στην πράξη είχε ως αντικείμενο και ως αποτέλεσμα να τις περιορίσει. Η συμφωνία αυτή μπορεί να εκληφθεί ως το δεύτερο σκέλος ενός μηχανισμού που δημιουργήθηκε από τις γαλλικές τράπεζες για να παρεμποδιστεί η δυνατότητα ανταγωνισμού των ευρωεπιταγών· το άλλο σκέλος αυτού του μηχανισμού συνίσταται στη διάταξη του ιδρυτικού πρωτοκόλλου του ομίλου της 31ης Ιουλίου 1984 που απαγόρευε στα μέλη του ομίλου να εκδίδουν ευρωεπιταγές για εθνική χρήση.

(60) Κατά την ακρόαση της 28ης Νοεμβρίου 1990, ο όμιλος ισχυρίστηκε, αφενός, ότι ο περιορισμένος αριθμός ευρωεπιταγών που εκδίδονται από γαλλικές τράπεζες αποτελεί πραγματικό γεγονός και δεν απορρέει από εναρμονισμένες πρακτικές και, αφετέρου, ότι, παρά την κατάργηση, το 1988, της περιοριστικής διάταξης του ιδρυτικού πρωτοκόλλου του ομίλου του 1984, σύμφωνα με την οποία οι γαλλικές τράπεζες δεν μπορούσαν να εκδίδουν ευρωεπιταγές παρά μόνο για χρησιμοποίησή τους στο εξωτερικό (βλέπε σημείο 29 του αιτιολογικού ανωτέρω), ο αριθμός των ευρωεπιταγών που εκδίδονται από γαλλικές τράπεζες μειώθηκε το 1989 (βλέπε το σημείο 12 του αιτιολογικού ανωτέρω).

(61) Τα αριθμητικά στοιχεία που προσκόμισε ο όμιλος κατά την ακρόαση δείχνουν ότι η ρήτρα αυτή του πρωτοκόλλου συμφωνίας παρήγαγε όλα τα αποτελέσματά της, αντίθετα από τους ισχυρισμούς του ομίλου κατά την εν λόγω ακρόαση, κατά τη διάρκεια της οποίας ισχυρίστηκε ότι η εν λόγω περιοριστική διάταξη είχε καταργηθεί το 1988 και ότι, παρά την κατάργησή της, ο αριθμός των γάλλων κατόχων καρτών ευρωεπιταγών μειώθηκε το 1989. Όμως αυτή η ρήτρα εγκαταλείφθηκε μόλις στις 31 Δεκεμβρίου 1989, μετά την εντολή που δόθηκε στη Γαλλία από το Conseil de la concurrence, στην απόφασή του αριθ. 88-D-37 της 11ης Οκτωβρίου 1988, της οποίας το άρθρο 3 του διατακτικού όριζε ότι: «Ο όμιλος υποχρεούται να καταργήσει, πριν από τις 31 Δεκεμβρίου 1989, τη διάταξη του πρωτοκόλλου της συμφωνίας της 31ης Ιουλίου 1984, σύμφωνα με την οποία η ενιαία ευρωεπιταγή δεν θα εκδίδεται πλέον για μια εγγύηση πληρωμής στη Γαλλία και η έκδοσή της δεν μπορεί να συνεχιστεί παρά μόνο για χρησιμοποίησή της στο εξωτερικό».

(62) Συνεπώς, ο ισχυρισμός του ομίλου κατά τη διάρκεια της συνεδρίασης ότι η εν λόγω διάταξη είχε καταργηθεί το 1988 και ότι η κατάργηση αυτή δεν εμπόδισε τον αριθμό των γάλλων εκδοτών ευρωεπιταγών να μειωθεί στη Γαλλία το 1989 ήταν ανακριβής. Αντίθετα, διαπιστώνεται ότι παράλληλα με την έναρξη ισχύος της ρήτρας, την 1η Ιουλίου 1986, μειώθηκε και ο αριθμός των γάλλων εκδοτών ευρωεπιταγών, ο οποίος είχε προηγουμένως αυξηθεί αισθητά, ιδίως κατά τη διάρκεια του έτους 1985.

(63) Στην απάντησή του, στη συμπληρωματική ανακοίνωση των αιτιάσεων, ο όμιλος δεν έδωσε εξηγήσεις σχετικά με αυτή την καινοφανή παρουσίαση των γεγονότων κατά την ακρόαση αλλά παρατήρησε ότι η θέση του επιβεβαιωνόταν από τα γεγονότα όσον αφορά τα αριθμητικά στοιχεία του 1990.

(64) Αυτή η θέση δεν φαίνεται πειστική δεδομένου ότι τα αριθμητικά στοιχεία δείχνουν ότι το 1985 σημειώθηκε θεαματική αύξηση του αριθμού των καρτών ευρωεπιταγών που εκδίδονται από γαλλικές τράπεζες και ότι αυτός ο ρυθμός αύξησης επιβραδύνθηκε από την έναρξη ισχύος, το επόμενο έτος, της εν λόγω διάταξης. Έτσι, δεν εκπλήσσει το γεγονός ότι το 1990 ο αριθμός καρτών ευρωεπιταγών που εκδίδονται στη Γαλλία παρέμεινε στάσιμος δεδομένου ότι, στο διάστημα που μεσολάβησε, ο αριθμός των τραπεζικών καρτών που εκδόθηκαν κατά την ίδια χρονική περίοδο αυξήθηκε κατά 50 %: επιτεύχθηκε συνεπώς ο στόχος να παρεμποδιστεί η ανάπτυξη των ευρωεπιταγών και αυτή η κατάσταση φαίνεται τώρα μη αντιστρέψιμη.

(65) Όπως η ρήτρα του πρωτοκόλλου συμφωνίας του 1984, που καταργήθηκε από τον όμιλο τις 31 Δεκεμβρίου 1989 χάρη στη δράση του γαλλικού Conseil de la concurrence, έτσι και η συμφωνία του Ελσίνκι μπορεί να θεωρηθεί ότι έχει όχι μόνο ως αντικείμενο αλλά και ως αποτέλεσμα την παρεμπόδιση της ανάπτυξης των ευρωεπιταγών στην Γαλλία, επιβάλλοντας στο γάλλο έμπορο να πληρώνει ένα μέσο πληρωμής, την ευρωεπιταγή, η οποία του χορηγείτο κανονικά δωρεάν βάσει της συμφωνίας Package Deal του 1980. Αν κρίνουμε από τον ετήσιο ρυθμό ανάπτυξης της τραπεζικής κάρτας στη Γαλλία κατά την περίοδο όπου η συμφωνία του Ελσίνκι συνδυάστηκε με τη διάταξη των καταστατικών του ομίλου την οποία κατεδίκασε το Conseil de la concurrence, ο στόχος αυτών των δύο διατάξεων να περιορίσουν τον ανταγωνισμό επιτεύχθηκε. Το αποτέλεσμα είναι ότι τη στιγμή αυτή όλα σχεδόν τα γαλλικά νοικοκυριά κατέχουν μια τραπεζική κάρτα, δεδομένου ότι 19,5 εκατομμύρια κάρτες CB εκδόθηκαν το 1990, πράγμα που σημαίνει ότι ο κίνδυνος που αντιπροσώπευε για τον όμιλο ο ενδεχόμενος ανταγωνισμός από την ευρωεπιταγή στη Γαλλία έχει στην ουσία εκλείψει.

(66) Είναι εξίσου ανακριβής ο ισχυρισμός που προβάλει ο όμιλος, στο πλαίσιο της κοινοποίησής του, ότι η συμφωνία του Ελσίνκι συνέβαλε στη βελτίωση της διανομής και στην προώθηση της τεχνικής και οικονομικής προόδου, δεδομένου ότι η Γαλλία είναι η πρώτη χώρα αποδέκτης ευρωεπιταγών. Αν και αληθεύει ότι στη Γαλλία εκδόθηκε το 1989 ο μεγαλύτερος αριθμός ξένων ευρωεπιταγών, αυτό δεν μπορεί να αποδοθεί στη συμφωνία του Ελσίνκι επειδή, σύμφωνα με τα στοιχεία που παρασχέθηκαν από τον όμιλο, από τα 6,5 εκατομμύρια ευρωεπιταγών που

εκδόθηκαν στη Γαλλία το 1989 ο αριθμός των ευρωεπιταγών που εκδόθηκαν σε εμπόρους ανερχόταν περίπου σε 1 εκατομμύριο. Η συμφωνία του Ελσίνκι, δεδομένου ότι αφορά το 15 % των εκδοθεισών ευρωεπιταγών —και ίσως και ένα ακόμη μικρότερο ποσοστό, επειδή όλοι οι γάλλοι έμποροι στους οποίους εκδόθηκαν ξένες ευρωεπιταγές δεν συμμετέχουν στο σύστημα πληρωμής με κάρτα του ομίλου— δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να αποτελεί την εξήγηση του γεγονότος ότι η Γαλλία είναι η πρώτη χώρα αποδέκτης ευρωεπιταγών. Το γεγονός αυτό εξηγείται μάλλον από τον αριθμό των τουριστών στη Γαλλία που προέρχονται από τις σημαντικότερες χώρες που εκδίδουν ευρωεπιταγές, οι οποίες κατατάσσονται στον δεύτερο πίνακα του σημείου 14 του αιτιολογικού. Από τον πίνακα αυτό προκύπτει ότι ενώ η Γαλλία βρίσκεται στην πρώτη σειρά των χωρών αποδεκτών —με 15 % των ευρωεπιταγών— βρίσκεται μόλις στη ένατη σειρά των χωρών που εκδίδουν ευρωεπιταγές, με 1 % μόνο των ευρωεπιταγών που έχουν εκδοθεί στο εξωτερικό, πράγμα που αποδεικνύει ότι η Γαλλία δεν αποτέλεσε, συνολικά, γόνιμο έδαφος για την ανάπτυξη του συστήματος Eurochèque όπως συνέβη στην περίπτωση της Γερμανίας και των χωρών του Μπενελούξ.

2. *Πλεονεκτήματα για τους χρήστες*

(67) Για τον όμιλο, η δεύτερη προϋπόθεση της εφαρμογής του άρθρου 85 παράγραφος 3, δηλαδή η εξασφάλιση στους καταναλωτές δικαίου τμήματος από το όφελος, συντρέχει για τις δύο κατηγορίες χρήστων, τόσο για τους κομιστές όσο και για τους εμπόρους, δεδομένου ότι με τη συμφωνία «επωφελήθηκαν οι ξένοι κάτοχοι ευρωεπιταγών από μια μείωση των εξόδων κατά τη χρησιμοποίηση των επιταγών τους» και ότι «δόθηκαν σ' αυτούς τους ξένους κατόχους σημαντικές δυνατότητες χρησιμοποίησης των ευρωεπιταγών τους, δεδομένου ότι απέκτησαν αυτομάτως τη δυνατότητα να αποσύρουν μετρητά σε περισσότερες από 250 000 θυρίδες των τραπεζών μελών του ομίλου καθώς και να πραγματοποιούν πληρωμές σε περισσότερους από 450 000 εμπόρους που συμμετέχουν στη CB». Όσον αφορά τους εμπόρους «επωφελήθηκαν σε μεγάλο βαθμό από την αποδοχή των ευρωεπιταγών στο πλαίσιο του συστήματος πληρωμής με κάρτες», καθώς και από την «διαφήμιση που εξασφαλίστηκε στους ξένους κατόχους» από τον όμιλο.

(68) Όσον αφορά τους εκδότες ευρωεπιταγών, ο ισχυρισμός ότι χάρη στη συμφωνία μειώθηκαν τα έξοδα που τους βαρύνουν, παραγνωρίζει το γεγονός ότι, σύμφωνα με το Package Deal του 1980, που υπογράφηκε από την γαλλική τραπεζική κοινότητα, ο κομιστής δεν έπρεπε να υποβληθεί σε έξοδα κατά τη χρησιμοποίηση των ευρωεπιταγών του στο εξωτερικό: αν οι γαλλικές τράπεζες εισάπραξαν, πριν ή μετά τη συμφωνία του Ελσίνκι, προμήθειες από τους κομιστές, αυτό έγινε κατά παράβαση της συμφωνίας Package Deal. Είναι εξίσου ανακριβής ο ισχυρισμός ότι η συμφωνία του Ελσίνκι έδωσε στους εκδότες τη δυνατότητα να αποσύρουν μετρητά στις 250.000 θυρίδες των τραπεζών μελών του ομίλου: μια τέτοια δυνατότητα, αν δεν υπήρχε προηγουμένως, απέρρεε από τη συμφωνία Package Deal του 1980 και όχι από τη συμφωνία του Ελσίνκι του 1983 που αφορούσε τον εμπορικό κλάδο.

(69) Όσον αφορά τους εμπόρους, είναι σαφές ότι η συμφωνία του Ελσίνκι τους είναι εντελώς δυσμενής, δεδομένου ότι τους υποχρεώνει να πληρώνουν προμήθεια για κάθε ξένη ευρωεπιταγή που εισπράττουν ενώ, για τους εμπόρους των άλλων κρατών μελών, η ευρωεπιταγή, δυνάμει του Package Deal του 1980, είναι δωρεάν. Έτσι, οι γάλλοι έμποροι είναι οι μόνοι έμποροι της Κοινότητας που πρέπει να πληρώνουν συγκεκριμένη προμήθεια για τις ξένες ευρωεπιταγές. Χωρίς τη συμφωνία του Ελσίνκι, οι γάλλοι έμποροι δεν θα υποχρεούνταν, χάρη στη συμφωνία Package Deal, στην οποία συμμετείχαν οι γαλλικές τράπεζες, να πληρώνουν καμία προμήθεια και θα μπορούσαν έτσι να ασκήσουν πίεση στην γαλλική τραπεζική κοινότητα για να περιορίσει την ανάπτυξη των πληρωμών με κάρτες —για τις οποίες προβλέπεται προμήθεια που επιβαρύνει τον έμπορο— προς όφελος των ευρωεπιταγών.

(70) Η μόνη κατηγορία καταναλωτών —αν ήταν δυνατόν μπορούσαν να χαρακτηριστούν έτσι αλλά που, στην κρινόμενη περίπτωση, πρόκειται μάλλον για ενδιάμεσους φορείς— που επωφελούνται από τη συμφωνία του Ελσίνκι είναι οι γαλλικές τράπεζες οι οποίες πληρώνονται έτσι δύο φορές για την ίδια υπηρεσία και είναι οι μόνες τράπεζες της Κοινότητας με τις οποίες συμβαίνει αυτό: πληρώνονται μια πρώτη φορά από τους γάλλους εμπόρους, στο πλαίσιο της συμφωνίας του Ελσίνκι, και μια δεύτερη φορά από τις ξένες τράπεζες (τις τράπεζες που εκδίδουν ευρωεπιταγές) στο πλαίσιο της συμφωνίας Package Deal. Οι πραγματικοί καταναλωτές δεν αποκομίζουν κανένα όφελος από τη συμφωνία του Ελσίνκι η οποία, αντίθετα, λειτουργεί σε βάρος τους, είτε πρόκειται για εμπόρους, που πρέπει να πληρώνουν προμήθεια, ενώ η ευρωεπιταγή έπρεπε να είναι γι' αυτούς δωρεάν, είτε για τους εκδότες, οι οποίοι συναντούν δυσχέρειες για να χρησιμοποιήσουν τις ευρωεπιταγές τους στη Γαλλία, επειδή οι έμποροι τις αρνούνται, ακριβώς λόγω της προμήθειας που πρέπει να πληρώσουν ή επειδή προσθέτουν το κόστος της ευρωεπιταγής στα έξοδα τα οποία οι ίδιοι, ως έμποροι, πρέπει να πληρώσουν στην τράπεζά τους.

3. *Απαραίτητος χαρακτήρας των περιορισμών*

(71) Η τρίτη υπόθεση του άρθρου 85 παράγραφος 3, ο απαραίτητος χαρακτήρας των περιορισμών, συντρέχει, σύμφωνα με τον όμιλο επειδή «το σύστημα επιτρέπει στους κομιστές ευρωεπιταγών να τις χρησιμοποιούν στη Γαλλία με τους ίδιους όρους με εκείνους που ισχύουν στις άλλες χώρες μέλη του Eurochèque και στις τράπεζές τους να αποδέχονται τις

ευρωεπιταγές με τους ίδιους όρους με εκείνους που ισχύουν για την τραπεζική κάρτα», καθώς επίσης και επειδή η γεωγραφική κατάσταση της Γαλλίας επιβάλει να διευκολυνθεί για τους τουρίστες των βορείων χωρών η χρησιμοποίηση στη Γαλλία του συνήθους μέσου πληρωμής τους.

(72) Όμως, δεν είναι η συμφωνία του Ελσίνκι που επέτρεψε στους κομιστές να χρησιμοποιούν τις ευρωεπιταγές στη Γαλλία με τους ίδιους όρους όπως και στα άλλα κράτη μέλη: αυτό ήταν το αντικείμενο της συμφωνίας Package Deal. Αν υποτεθεί ότι ο απαραίτητος χαρακτήρας τον οποίο επικαλείται ο όμιλος συνίσταται στο ότι η συμφωνία του Ελσίνκι αποτελούσε απαραίτητη προϋπόθεση για την εφαρμογή της συμφωνίας Package Deal στον τομέα του εμπορίου στη Γαλλία, αυτός ο συλλογισμός είναι απαράδεκτος δεδομένου οτι το 1984, είχε προβλεφθεί εξαίρεση για τη συμφωνία Package Deal λόγω του δωρεάν χαρακτήρα των ευρωεπιταγών για τον κάτοχό τους. Είναι λοιπόν εντελώς αντιφατικό να θεωρείται η συμφωνία του Ελσίνκι, που αποτελεί μια μείζονα παρέκκλιση από τη συμφωνία Package Deal, ως απαραίτητος περιορισμός για την επίτευξη των στόχων της συμφωνίας Package Deal.

(73) Το επιχείρημα της γεωγραφικής κατάστασης της Γαλλίας δεν έχει περισσότερη βαρύτητα. Υπάρχει, βεβαίως, μια διαρθρωτική ανισορροπία στο σύστημα Eurochèque, με την έννοια ότι οι χώρες που εκδίδουν ευρωεπιταγές είναι οι χώρες της Βόρειας Ευρώπης (καταρχήν η Γερμανία, που συμμετέχει σχεδόν κατά το ήμισυ στον αριθμό των ευρωεπιταγών που εκδίδονται στο εξωτερικό και εν συνεχεία, το Μπενελούξ και σε μικρότερο βαθμό το Ηνωμένο Βασίλειο), ενώ οι χώρες αποδέκτες είναι κυρίως οι χώρες της Νότιας Ευρώπης, λόγω του τουριστικού ρεύματος από τη Βόρεια προς τη Νότια Ευρώπη. Όμως, στο σημείο αυτό, πρέπει να αναφερθεί ότι η κατάσταση της Γαλλίας δεν διαφέρει από την κατάσταση της Ισπανία ή της Ιταλίας, των οποίων ο τραπεζικός τομέας δεν έκρινε αναγκαίο να απαιτήσει τη σύναψη συμφωνίας τύπου Ελσίνκι και αρκείται στις διαδικασίες αμοιβής που προβλέπονται στη συμφωνία Package Deal.

4. *Εναπομένουσες δυνατότητες ανταγωνισμού*

(74) Σύμφωνα εμ τον όμιλο, η τέταρτη προϋπόθεση του άρθρου 85 παράγραφος 3, που αφορά την μη ολοσχερή κατάργηση του ανταγωνισμού συντρέχει, επειδή η συμφωνία «επέτρεψε την εισαγωγή στη Γαλλία ενός νέου τρόπου πληρωμής που μπορεί να χρησιμοποιηθεί επίσης από ξένους κομιστές» και ότι «εξακολουθεί να υφίσταται σημαντικός ανταγωνισμός μεταξύ των διαφόρων διεθνών μέσων πληρωμής».

(75) Καταρχήν, πρέπει να υπενθυμιστεί για μια ακόμη φορά ότι δεν είναι η συμφωνία του Ελσίνκι που επέτρεψε τη χρησιμοποίηση των ευρωεπιταγών στον εμπορικό κλάδο στη Γαλλία αλλά η συμφωνία Package Deal, που αφορούσε ρητά, στον ίδιο τον τίτλο της, «το άνοιγμα του μη τραπεζικού τομέα»: δεν αναφέρεται πουθενά στη συμφωνία που κοινοποιήθηκε στην Επιτροπή ότι η Γαλλία δεν συμμετείχε σ' αυτό το άνοιγμα του μη τραπεζικού τομέα.

(76) Όσον αφορά τη μη ολοσχερή κατάργηση του ανταγωνισμού, αυτό μπορεί να αξιολογηθεί σε πολλά επίπεδα. Το πρώτο είναι εκείνο της άμεσα ενδιαφερόμενης αγοράς, δηλαδή εκείνης των ξένων ευρωεπιταγών που εκδίδονται στον εμπορικό τομέα στη Γαλλία. Σ' αυτό το επίπεδο, είναι σαφές ότι η συμφωνία του Ελσίνκι συνεπάγεται ολοσχερή κατάργηση του ανταγωνισμού δεδομένου ότι οι γαλλικές τράπεζες όχι μόνο συμφωνούν να εισπράττουν προμήθεια από τους εμπόρους, κατά παράβαση της συμφωνίας Package Deal, αλλά επιπλέον συμφωνούν να εισπράττουν την ίδια προμήθεια με εκείνη που ισχύει για τις πληρωμές με κάρτες.

(77) Ένα δεύτερο επίπεδο για την αξιολόγηση του ανταγωνισμού θα μπορούσε να είναι, επικουρικώς, εκείνο του συνόλου των διεθνών μέσων πληρωμής που χρησιμοποιούνται στους γάλλους εμπόρους. Όμως, όπως τονίστηκε ήδη σχετικά, ο ανταγωνισμός μεταξύ αυτών των διαφόρων μέσων πληρωμής είναι γενικά περιορισμένος, εκ των πραγμάτων. Βεβαίως, υπάρχει πάντα η δυνατότητα να έχει κάποιος συνεχώς μαζί του μετρητά. Όμως, εκτός από τους κινδύνους απώλειας ή κλοπής, όπως έχουν δείξει πολλές μελέτες του BEUC [1], το κόστος που συνεπάγεται η αγορά συναλλάγματος αποτελεί σημαντικό αντικίνητρο. Όσον αφορά τις διεθνείς πιστωτικές ή χρεωστικές κάρτες, τα στοιχεία δείχνουν ότι οι περισσότεροι από τους κομιστές ευρωεπιταγών δεν διαθέτουν τέτοιες κάρτες. Όμως, ακόμη και αν ένας κομιστής ευρωεπιταγών διαθέτει διεθνή κάρτα πληρωμής, ο ανταγωνισμός καταργείται πλήρως στο επίπεδο των προμηθειών που πληρώνονται από τον έμπορο, δεδομένου ότι αυτές οι προμήθειες, λόγω της συμφωνίας του Ελσίνκι, είναι οι ίδιες είτε πληρωθεί η ευρωεπιταγή είτε με διεθνή πιστωτική/χρεωστική κάρτα. Όσον αφορά τις επιταγές, η ευρωεπιταγή είναι ουσιαστικά η μόνη επιταγή που μπορεί να χρησιμοποιηθεί διεθνώς, εξαιρουμένων των ταξιδιωτικών ή των ταχυδρομικών επιταγών που χρησιμοποιούνται όμως κυρίως για ανάληψη μετρητών και, ως εκ τούτου, δεν ανταγωνίζονται τις ευρωεπιταγές ως μέσα πληρωμής στους εμπόρους.

[1] Βλέπε την πρόσφατη μελέτη «Τα χρήματα των διακοπών» του Απριλίου 1991 η οποία εκπονήθηκε, μετά από αίτηση της Επιτροπής, από το BEUC σε συνεργασία με την Union fédérale des consommateurs και το περιοδικό Que choisir.

Γ. **Άρθρο 15 παράγραφος 2 του κανονισμού αριθ. 17**

(78) Για όλο το χρονικό διάστημα που προηγείται της κοινοποίησης πρέπει, λαμβανομένης υπόψη της σοβαρότητας της παράβασης (βλέπε ανωτέρω σημείο 46 του αιτιολογικού και επόμενα) και της διάρκειάς της, να προβλεφθεί η επιβολή προστίμων, τόσο στον όμιλο όσο και στην Eurochèque International. Για τον προσδιορισμό των προστίμων τα παρακάτω στοιχεία λήφθηκαν επίσης υπόψη.

1. *Ο καταμερισμός της ευθύνης*

(79) Βεβαίως, την πρωτοβουλία για την διάπραξη παράβασης ανέλαβαν οι γαλλικές τράπεζες οι οποίες φέρουν, συνεπώς, το μεγαλύτερο μέρος της ευθύνης γι' αυτήν την παράβαση, που διαπράχθηκε εν γνώσει ή τουλάχιστον από αμέλεια. Όμως, η Eurochéque International δέχθηκε, με λιγότερη ή περισσότερη προθυμία να συμμετάσχει σ' αυτήν την παράβαση και, ως εκ τούτου, φέρει επίσης ένα μέρος, αν και αισθητά μικρότερο της ευθύνης που διέπραξε τουλάχιστον από αμέλεια ή εν γνώσει.

2. *Το κέρδος που εισπράχθηκε από τη σύμπραξη*

(80) Οι γαλλικές τράπεζες εισέπραξαν από τη συμφωνία του Ελσίνκι ένα κατευθείαν χρηματικό κέρδος, ενώ δεν είναι η περίπτωση της Eurochèque International. Το ετήσιο κέρδος για τος γαλλικές τράπεζες από τις προμήθειες που εισέπραξαν στα πλαίσια της συμφωνίας του Ελσίνκι, μπορεί να εκτιμηθεί περίπου με βάση τα τρία δεδομένα. Πρώτον, το μέσο ποσό μιας ευρωεπιταγής είναι 134 Ecu (βλέπε ανωτέρω σημείο 9 του αιτιολογικού), αλλά είναι δυνατόν να ληφθεί υπόψη, σε σχέση με τα δεδομένα που υπάρχουν στον τομέα των καρτών πληρωμής, ότι το μέσο ποσό των ευρωεπιταγών που εκδόθηκαν στους εμπόρους είναι μικρότερο του μέσου ποσού των ευρωεπιταγών που εκδόθηκαν στις θυρίδες των τραπεζών για την ανάληψη σε ρευστά, σ' αυτή την περίπτωση το μέσο ποσό που πρέπει να ληφθεί υπόψη εδώ θα είναι μικρότερο των 134 Ecu, της τάξεως των 100 Ecu. Δεύτερον, ο ετήσιος αριθμός ευρωεπιταγών είναι περίπου ένα εκατομμύριο (βλέπε ανωτέρω σημείο 15 του αιτιολογικού). Τρίτον, η μέση προμήθεια που εφαρμόστηκε σ' αυτές τις ευρωεπιταγές είναι περίπου 1 %. Συνολικά, το ετήσιο κέρδος μπορεί να υπολογιστεί σε ένα εκατομμύριο Ecu περίπου.

(81) Δεδομένου ότι η συμφωνία άρχισε να εφαρμόζεται από την 1η Δεκεμβρίου 1983 και κοινοποιήθηκε στις 16 Ιουλίου 1990, πρέπει να ληφθούν υπόψη εξίμισι χρόνια όσον αφορά τη διάρκεια της παράβασης. Λαμβάνοντας υπόψη ότι ο αριθμός των επιταγών που εκδίδονται ετησίως στους γάλλους εμπόρους πρέπει να ήταν λίγο κατώτερος, πριν από το 1988, από το 1 εκατομμύριο ευρωεπιταγών που εκδόθηκαν κατά το εν λόγω έτος, εκτιμάται ότι η συμφωνία του Ελσίνκι πρέπει, χονδρικά, να απέφερε στο γαλλικό τραπεζικό κλάδο, σε προμήθειες που καταβλήθηκαν από τους εμπόρους, περίπου 5 εκατομμύρια Ecu. Πρόκειται για έσοδα που πηγάζουν από μια μη νόμιμη συμφωνία σε σχέση με το άρθρο 85 της συνθήκης ΕΟΚ. Οι προμήθειες που πληρώθηκαν από τους εμπόρους προστέθηκαν στις μέγιστες διατραπεζικές προμήθειες 1,6 % που πληρώθηκαν από τις τράπεζες των εκδοτών ευρωεπιταγών, όπως προβλέφθηκαν από τη συμφωνία Package Deal, που έτυχε απαλλαγής από την Επιτροπή το 1984 με βάση, μεταξύ άλλων, ότι ολόκληρο το ποσό της ευρωεπιταγής πληρώνονταν στο δικαιούχο.

3. *Επιβαρυντικές περιστάσεις*

α) Έμμεσο, μη προσδιορίσιμο, όφελος που αντλήθηκε από τη συμφωνία

(82) Όμως, αυτό το οικονομικό πλεονέκτημα δεν αποτελούσε τον τελικό στόχο της συμφωνίας του Ελσίνκι: εξάλλου, οι γαλλικές τράπεζες δεν ισχυρίστηκαν ποτέ ότι θεωρούσαν αναγκαία τη συμφωνία του Ελσίνκι επειδή η ανώτατη αμοιβή που προβλέπεται από τη συμφωνία Package Deal δεν επαρκούσε για την κάλυψη των εξόδων τους. Η συμφωνία του Ελσίνκι είχε πρωταρχικό στόχο, ως αντικείμενο — και ως αποτέλεσμα — να παρεμποδίσει, στη Γαλλία, την ανάπτυξη του ανταγωνισμού μεταξύ των ευρωεπιταγών και των τραπεζικών καρτών. Επιπλέον (όπως αναφέρεται στο σημείο 50 του αιτιολογικού) η συμφωνία συνδυαζόμενη με την διάταξη του ιδρυτικού πρωτοκόλλου του ομίλου να απαγορεύονται στις γαλλικές τράπεζες να εκδίδουν eurochèque για εθνική χρήση, συνέβαλε στην παρεμπόδιση της ανάπτυξης των eurochèque στην Γαλλία.

(83) Όσον αφορά την Eurochèque International, που δεν απεκόμισε κανένα άμεσο χρηματικό όφελος από τη συμφωνία, είχε έμμεσο όφελος με την έννοια ότι η συμφωνία ήταν το τίμημα που κατέβαλε — πολύ υψηλή από άποψη περιορισμού του ανταγωνισμού και διαστρέβλωσης της συμφωνίας Package Deal — για να συνεχίσει να χρησιμοποιείται στον εμπορικό τομέα στη Γαλλία.

β) Έλλειψη συνεργασίας των μερών

(84) Αντί λοιπόν να κατηγορείται η Επιτροπή ότι δεν επεδίωξε να γνωρίσει καλύτερα την κατάσταση στη Γαλλία, την οποία η ΓΕΤ περιέγραφε σε μερικές γραμμές, αν πρέπει να κατηγορηθεί κάποιος σχετικά με το ζήτημα αυτό, αυτός πρέπει μάλλον να είναι η Eurochèque International και η γαλλική τραπεζική κοινότητα δεδομένου ότι δεν ενημέρωσαν πλήρως, με δική τους πρωτοβολία την Επιτροπή σχετικά με τις λεπτομέρειες των δήθεν μερικών προσχωρήσεων στη συμφωνία Package Deal καθώς και για την κατάσταση που διαμορφωνόταν από τη συμφωνία του Ελσίνκι. Αν είχε επιστηθεί η προσοχή της Επιτροπής από την περίοδο εκείνη (αντί να απευθύνει η ίδια, μετά απο σχετική καταγγελία, επίσημη αίτηση πληροφοριών στις γαλλικές τράπεζες για να πρσπαθήσει να καταλάβει καλύτερα την κατάσταση) σχετικά με το ουσιαστικό περιεχόμενο της συμφω-

νίας του Ελσίνκι, αυτή η πλήρης γνώση της κατάστασης θα είχε αναμφισβήτητα επηρεάσει την απόφαση της Επιτροπής όσον αφορά την ίδια τη συμφωνία Package Deal. Βεβαίως, σε αντιδιαστολή με τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 4064/89 του Συμβουλίου της 21ης Δεκεμβρίου 1989 σχετικά με τον έλεγχο των συγκεντρώσεων [1] που προβλέπει υποχρεωτική κοινοποίηση των πράξεων συγκεντρώσεων κοινοτικής διάστασης, η κοινοποίηση στο πλαίσιο του κανονισμού αριθ. 17 είναι προαιρετική αλλά, αν μια επιχείρηση αποφασίσει να προβεί στην κοινοποίηση, πρέπει τότε να συνεργαστεί «ειλικρινά» με την Επιτροπή, δηλαδή χωρίς να αποκρύψει καμία σημαντική πληροφορία από την τελευταία. Η αρχή αυτή της πλήρους και ειλικρινούς κοινοποίησης απορρέει από το άρθρο 8 παράγραφος 3 στοιχείο γ) και από το άρθρο 15 παράγραφος 1 στοιχείο α) του κανονισμού αριθ. 17 και επιβεβαιώθηκε από το Δικαστήριο στην προδικαστική απόφασή του της 20ης Μαρτίου 1980 στην υπόθεση 106/79 «VBBB c/Eldi Records BV [2]». Εξάλλου, στο βαθμό που η συμφωνία του Ελσίνκι υπονόμευε σε μεγάλο βαθμό τη συμφωνία Package Deal, τίθεται το ερώτημα κατά πόσο, όταν η Επιτροπή ανακοίνωσε τον Οκτώβριο του 1993, μέσω γνωστοποίησης στην Επίσημη Εφημερίδα σύμφωνα με το άρθρο 19 παράγραφος 3 του κανονισμού αριθ. 17, την πρόθεσή της να λάβει ευνοϊκή απόφαση έναντι του Eurochèque, η κοινοποίηση της συμφωνίας Package Deal θα μπορούσε ακόμη, δεδομένου ότι δεν είχε συμπληρωθεί από κοινοποίηση της συμφωνίας του Ελσίνκι, να θεωρηθεί ως «ειλικρινής και ακριβής» κοινοποίηση, όπως η Επιτροπή είχε επίσης διευκρινίσει, στην απόφασή της 85/206/ΕΟΚ (Aluminium) [3], ιδίως αν ορισμένα μέλη του συστήματος Eurochèque είχαν προσχωρήσει μόνο εν μέρει στη συμφωνία Package Deal.

(85) Όχι μόνο η συμφωνία του Ελσίνκι δεν κοινοποιήθηκε στην Επιτροπή, όταν η συμφωνία Package Deal, ήταν υπό εξέταση από την Επιτροπή, αλλά η Επιτροπή με κόπο μπόρεσε να έχει γνώση του κειμένου της συμφωνίας του Ελσίνκι. Η Eurochèque μάλιστα εσκεμμένως δεν έστειλε το κείμενο της συμφωνίας σε αίτημα πληροφοριών που έστειλε η Επιτροπή και μόνο μετά από πολλά και πιεστικά αιτήματα της Επιτροπής η συμφωνία διαβιβάστηκε.

(86) Επιπλέον, ο όμιλος και η Eurochèque έπαυσαν να ενημερώνουν παραπλανητικά τη συμφωνία, ισχυριζόμενοι ότι η συμφωνία αυτή δεν επέβαλλε καμία υποχρέωση πληρωμής προμήθειας.

(87) Τέλος, μόνο το Μάιο 1991, ένα χρόνο μετά την κοινοποίηση των αιτιάσεων, η συμφωνία τελικά εγκαταλήφθηκε.

4. *Ελαφρυντικές περιστάσεις*

(88) Παρά την καθυστέρηση για την εγκατάλειψη της συμφωνίας, αυτό έγινε αυθόρμητα και δεν χρειάστηκε απόφαση απαγόρευσης από την Επιτροπή.

(89) Επιπλέον, θα μπορούσε να κατηγορηθεί η Επιτροπή, όπως άλλωστε τα μέρη εκάνανε, να μην έχει, στο τέλος του 1984, καλύτερα αναζητήσει να προσδιορίσει την αληθινή σπουδαιότητα της συμφωνίας του Ελσίνκι, που οι γαλλικές τράπεζες είχαν μηνημονεύσει σε απάντηση αιτήσεως παροχής πληροφοριών, αλλά αόριστα και παραπλανητικά, επειδή η συμφωνία είχε παρουσιαστεί σαν «πειραματική».

(90) Τέλος, πρόκειται για την πρώτη περίπτωση επιβολής προστίμου στον τραπεζικό τομέα, που μπορεί να δικαιολογήσει κάποια υπαιτιότητα, τουλάχιστον σε σχέση με τη σοβαρότητα της παράβασης.

(91) Στη συγκεκριμένη περίπτωση, τα ελαφρυντικά περιστατικά αντισταθμίζουν τα επιβαρυντικά περιστατικά.

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΠΟΦΑΣΗ:

Άρθρο 1

Η συμφωνία που συνάφθηκε, κατά τη συνέλευση Eurochèque που πραγματοποιήθηκε στο Ελσίνκι στις 19 και 20 Μαΐου 1983, μεταξύ των γαλλικών χρηματοπιστωτικών οργανισμών και της συνέλευσης Eurochèque σχετικά με την αποδοχή εκ μέρους των εμπόρων στη Γαλλία ευρωεπιταγών που εκδίδονται έναντι λογαριασμών σε ξένους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς και η οποία εφαρμόστηκε από την 1η Δεκεμβρίου 1983 μέχρι τις 27 Μαΐου 1991, αποτελούσε παράβαση του άρθρου 85 παράγραφος 1 της συνθήκης ΕΟΚ.

Άρθρο 2

Η αίτηση απαλλαγής βάσει του άρθρου 85 παράγραφος 3 της συνθήκης ΕΟΚ υπέρ της συμφωνίας που αναφέρεται στο άρθρο 1, για το διάστημα από τις 16 Ιουλίου 1990, ημερομηνία της κοινοποίησης, μέχρι τις 27 Μαΐου 1991, ημερομηνία εγκατάλειψης της συμφωνίας, απορρίπτεται.

Άρθρο 3

1. Επιβάλεται στον όμιλο τραπεζικών καρτών CB πρόστιμο 5 000 000 Ecu και στην Eurochèque International sc πρόστιμο 1 000 000 Ecu λόγω της παράβασης που αναφέρεται στο άρθρο 1.

[1] ΕΕ αριθ. L 257 της 21. 9. 1990, σ. 13 (διορθωτικό).
[2] Συλλογή 1980, σ. 1137, σκέψη αριθ. 10.
[3] ΕΕ αριθ. L 92 της 30. 3. 1985, σ. 1 (βλέπε σημείο 16.1.2 του αιτιολογικού).

2. Το ποσό αυτό πρέπει να πληρωθεί στην Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων εντός προθεσμίας τριών μηνών από την ημερομηνία κοινοποίησης της παρούσας απόφασης στο λογαριασμό αριθ. 310-0933000-43 που τηρείται στην Banque Bruxelles Lambert, agence européenne, rond point Schuman 5, B-1040 Bruxelles. Το πρόστιμο αποφέρει αυτομάτως τόκο από την ημερομηνία λήξεως της προαναφερόμενης προθεσμίας, με βάση το επιτόκιο που εφαρμόζεται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Νομισματικής Συνεργασίας για τις πράξεις του σε Ecu την πρώτη εργάσιμη ημέρα του μήνα κατά τη διάρκεια του οποίου εκδίδεται η παρούσα απόφαση, προσαυξημένο κατά 3,5 ποσοστιαίες μονάδες, δηλαδή 13,75 %.

3. Σε περίπτωση πληρωμής σε γαλλικά φράγκα από τον όμιλο τραπεζικών καρτών CB ή σε βελγικά φράγκα από την Eurochèque International sc, η μετατροπή θα πραγματοποιηθεί με βάση την ισοτιμία της ημέρας που προηγείται εκείνης της πληρωμής.

Άρθρο 4

Η παρούσα απόφαση απευθύνεται στις:

1. Groupement des cartes bancaires «CB»,
   29, rue de Lisbonne,
   F-75008 Paris·
2. Eurochèque International sc,
   avenue Louise 327, bte 1,
   B-1050 Bruxelles.

Η παρούσα απόφαση αποτελεί εκτελεστό τίτλο δυνάμει του άρθρου 192 της συνθήκης ΕΟΚ.

Βρυξέλλες, 25 Μαρτίου 1992.

Για την Επιτροπή

Leon BRITTAN

Αντιπρόεδρος